

TDK-dolgozat

Csiszár Imola Gyopárka

2013.

BANKKÁRTYA, MINT SZOLGÁLTATÁS A MAGYAR PIACON

TARTALOMJEGYZÉK

Bevezetés.....	1
1. Bankkártyák születése	3
2. A bankkártya megjelenése Magyarországon	10
3. Új generációs fizetési módok	13
3.1. MaterCard PayPass.....	13
3.2. NFC - Mobilfizetés.....	15
4. Pénzügyi tranzakciós illeték hatása a bankkártya használati díjra	18
4.1. Bankok reagálása a tranzakciós illeték tükrében.....	18
4.1.1 OTP Bank	19
4.1.2 K&H Bank	20
4.1.3 Raiffeisen Bank.....	21
4.1.4 Erste Bank	22
4.1.5 UniCredit Bank	23
4.2. Elektronikus bankkártya-szolgáltatások összehasonlítása	24
4.3. A pénzügyi tranzakciós illeték fogyasztói ismertségének bemutatása.....	25
5. A bankkártya használatának elemzése - SWOT analízis.....	28
6. Kérdőíves felmérés - A fogyasztók bankkártya használati szokásainak elemzése	31
Összegzés	40
Irodalomjegyzék.....	43
Mellékletek.....	45

ÁBRÁK JEGYZÉKE

1. ábra.	A Bank of Amerika kártyabirtokosai számának alakulása.....	8
2. ábra.	Bankkártyák megoszlása 1975-ben.....	8
3. ábra.	A bankjegy-automaták és bankfiókok számának alakulása 1974-1994 között	9
4. ábra.	A bankkártya elfogadóhelyek száma az elmúlt 3 évben	11
5. ábra.	A magyarországi kártyaüzletág fejlődése.....	12
6. ábra.	A kérdőíves válaszolók nemek szerinti megoszlása.	31
7. ábra.	A jövedelem elérhetőség	32
8. ábra.	A bankkártya igénylési motivációk.....	33
9. ábra.	A kérdőívet kitöltők bank választásának száma.....	33
10. ábra.	A banki szolgáltatások igénybevételének száma	34
11. ábra.	A bankkártya, készpénz, szép kártya használat megoszlása.	35
12. ábra.	A PayPass kártyával rendelkezők aránya.	35
13. ábra.	A válaszadók véleménye a bankkártya elfogadóhelyek bővítési lehetőségeiről	36
14. ábra.	A tranzakciós illeték befolyásolása a bankkártya használati szokásokra	37
15. ábra.	A válaszadók tájékozottsága a tranzakciós illeték áthárításáról.....	37

KÉPEK JEGYZÉKE

1. kép.	Fémből készült hitelérme és hitelbélyeg	4
2. kép.	Az első hűség-hitelkártya formája	5
3. kép.	A Diners' Club International hitelkártyája	6
4. kép.	Az American Express hitelkártyája	7
5. kép.	A PayPass fizetési mód technikai rendszere.....	13
6. kép.	A PayPass elfogadó üzletek logói	15
7. kép.	MobilTárca használata	16

TÁBLÁZATOK JEGYZÉKE

1. táblázat.	Internetbanki szolgáltatások összehasonlítása	24
2. táblázat.	Telebanki szolgáltatások összehasonlítása	25
3. táblázat.	A bankkártya-szolgáltatások SWOT-analízise	28

BEVEZETÉS

Néhány évtizede szinte senki sem hitte volna el, hogy a bankkártya ilyen rövid idő alatt hétköznapijaink szerves részévé válik, nem csupán, mint készpénzfelvételi eszköz, hanem mint nélkülözhetetlen segítőtárs a családi bevásárlások, külföldi nyaralások vagy az ünnepi beszerző körutak alkalmával. Kicsit sem meglepő, hogy mégis így történt, mivel olyan termékről van szó, amelyhez számos szolgáltatás kapcsolódhat, illetve megkönnyítheti mindennapjainkat – gyorsabb fizetést, biztosításkötést, hitelfelvételt vagy kedvező pénzváltási lehetőséget biztosít.

Napjainkra többek között a MasterCard kutatásainak és fejlesztéseinek köszönhetően a plastikkártya segítségével egyre kényelmesebben, gyorsabban és biztonságosabban fizethetünk a bankkártya elfogadó helyeken vagy akár az interneten is. A technikai fejlettségnek köszönhetően a bankkártya szerves része lett életünknek, hiszen túlnyomó többségben számlánkra kapjuk fizetésünket, és a bankkártya a legegyszerűbb módja annak, hogy hozzáférjünk jövedelmünkhöz. Megkönnyíti pénzkezelésünket és biztonságot nyújt megtakarításainknak. Tehát ez egy olyan használati eszköz, ami szerves része lett a hétköznapijainak. Ezért fontosnak tartom, hogy megismerjük, illetve tisztában legyünk a bankkártyák használatának előnyeivel és hátrányaival. A kutatásaim során az alábbi főbb hipotézisekre kerestem a választ:

- Feltételezésem szerint a bankkártyát használó magyar fogyasztók nagy része a bankkártyáját még elsődlegesen készpénzfelvételre használja, s kevésbé fizetnek vele a termékek és szolgáltatások vásárlása során.
- A legmodernebb technikai háttérrel alkalmazó MasterCard PayPass kártyával még viszonylag kisebb hányada rendelkezik a fogyasztóknak, s részben ezen fogyasztók is idegenkednek a használatától, pedig már a kereskedelmi egységek egyre szélesebb körre biztosítja ezt a lehetőséget. Feltételezésem szerint a fiatalabb korosztály körében a MasterCard PayPass kártya közismert fizetési mód.
- A tranzakciós illeték bankoknál történő bevezetésével, a bankok által részben a fogyasztókra történő áthárításának mértékével és ezáltal a banki szolgáltatások díjtételeinek emelkedésével a fogyasztóknak csak egy kisebb hányada rendelkezik megbízható információval.
- A banki szolgáltatások díjszabásának emelkedése fokozatosan növeli a bankkártyával történő vásárlások arányát, csökkentve a készpénzes vásárlásokét.

Kutatásom során mélyinterjúkat készítettem több Magyarországon jelenlévő bank menedzsereivel, illetve kérdőívet tölttettem ki elektronikus úton, önkéntes alapon, amelyekből a hipotézisvizsgálataim folyamán lényeges következtetéseket vontam le.

A kérdőívvel egyrészt az új generációs fizetési eszközök ismertségét próbáltam felmérni, másrészt elemeztem a tranzakciós díj hatásmechanizmusát a fogyasztók szemszögéből. A Magyar Nemzeti Bank adataiból, kérdőíves válaszokból és a mélyinterjúk tapasztalataiból próbáltam valós helyzetfelmérést készíteni.

A kérdőíves válaszok egy része összefüggéseinek elemzésére sztochasztikus kapcsolatvizsgálatot végeztem, s a kiszámított asszociációs együttthatók értékéből következtettem a vizsgált tényezők szorosságára, a hipotéziseim megalapozottságának további bizonyítására.

1. BANKKÁRTYÁK SZÜLETÉSE¹

Az ötletek és a találmányok születéséhez leggyakrabban egy probléma megoldásának igénye vagy egy szükséglet kialakulása vezet. Ez történt a bankkártyák² esetében is. A bank- és hitelkártyák ősei a XIX. század végén jelentek meg utazási csekk, pénzutasványok és hitelérmék formájában. Ezekkel a pénzügyi segédeszközökkel kívánták elérni a hitelre történő vásárlást, megoldani az árukért és szolgáltatásokért való fizetést, garantálni a távolsági pénzszállítás biztonságát, megkönnyíteni a vásárlók azonosítását és vásárlásaik áttekinthető nyilvántartását.

A XIX. században az Amerikai Egyesült Államok hihetetlenül gyorsan fejlődött. Európából beáramló bevándorlók százai a kontinens újabb és újabb részeit foglalták el, növelve ezzel a városok és az állam főbb központjai közötti távolságot. Így megnőtt a kereslet a személy, a teherszállítás és a postai szolgáltatások iránt. A keleti és nyugati part közötti összeköttetést postakocsik biztosították, hiszen a Panama-csatorna akkoriban még nem épült meg, valamint New York és San Francisco közötti hajózás 3 hónapot vett volna igénybe.

1840 körül a mindössze 15 millió lakosú Amerikai Egyesült Államokban számos teher-, utas- és postai szállítótársaság jött létre, hiszen az összeköttetés biztosítása nélkülözhetetlen volt. Ezt remekül szemlélteti, hogy 1841 és 1849 között New York államban a küldemények mennyisége és a szállítmányozott áruk forgalma a százszorosára emelkedett. Ebből következően a futárszolgálatok váltak később az első bankkártyák kibocsájtóivá.

Legnagyobb keleti parti futárszolgálatok egyesüléséből - a Livingstonból, Fargo&Co.-ból, a Well&Co.-ból és a Butterfield and Watsonból - jött létre 1850 márciusában az American Express Company.

A pénzutasítás ötletét a távíró felfedezése adta. Gyorsan ráébredtek a telegráfszolgáltatás lehetőségeire és a Western Union Telegraph Company ezt kihasználva 1861-re kialakította a 2000 mérföld hosszú távíróvezeték-rendszerét, amely így a legbizton-

¹ Ezt a fejezetet Jurik, P. [2007] Bankkártya enciklopédia (HVG, Budapest) könyve alapján készítettem.

² Bankkártya: „A bankkártya bank által kibocsájtott készpénz nélküli fizetési eszköz, mely bankszámlához kapcsolódik, és azokon történő nem papír alapú pénzmozgatást tesz lehetővé. A megtakarítás eszköze, mert a számlákon kamatozik a pénzünk, mely a banknak forrást jelent.” (Gellért [2001] 146. o.)

ságosabb pénzkezelési formává vált. Ezzel a tudomány és a technika fejlődése megváltoztatta a társadalom életét és a falvak arculatát. Az emberek nagy távolságra való mind gyakoribb utazása és a kereskedelem fejlődése állt a bankkártyák, az utazási csekkek vagy a postai utalványok kialakulásának háttérében.

Thomas Cook vezette be az utazási csekket a londoni utazási irodák ügyfeleinek. 1868-ban elkezdett szállodai utalványokat árulni a Hotel Coupons európai szálláshelyein történő fizetés céljából. 1891-ben az American Express szállítási és futárszolgálatát is bevezette. Az utazási csekk megkönnyítette a bankszámláról történő készpénzfelvételt³ és utazók milliói élvezhették ezek használatának kényelmét egészen a bankkártyák elterjedéséig.

1. kép. Fémből készült hitelérme és hitelbélyeg

Forrás: <http://departmentstoremuseum.blogspot.hu/2010/11/charge-cards.html>

A bankkártya őseinek a fémből készült hitelérméket (metal charge coins) és a hitelbélyegeket (metal credit tokens) tekintjük, amelyeket közel 140 évvel ezelőtt vezettek be. Nem a bankok, hanem a kereskedők találták fel, és használatuk eredeti értelemben ténylegesen hitelt biztosított a törzsvásárlóknak, mivel tartozásukat nem azonnal, hanem bizonyos időközönként egyenlítették ki. Ez azt jelentette, hogy a kereskedők hitelszámlát vezettek, amelyeket a vevők a következő hónap elején egyenlítették ki. Az eladók

³ Készpénz: A készpénz az egyik leggyakrabban használt üzleti fogalom, mégis sem az adózásban, sem pedig más jogszabályi területen nem tisztázzák annak mibenlétét. Bár, szinonima nem létezik rá, de a magyar értelmező kéziszótár ad rá adózási is számottevő tartalmú leírást. "Készpénz: Bankjegyekben vagy érmékben azonnal rendelkezésre álló közvetlen fizetőeszköz" – (Értelmező kéziszótár [1972] 214. o.) vagyis a készpénz-fizetés bankjegyek és érmék azonnali átadását jelent.

fém lapocskákat adtak a vásárlóknak, hogy ne kelljen mindenkit megjegyezniük, majd később a vevők a lapocskákat a fizetésnél bemutatták a pénztárosnál. A részletre vagy hitelre történő vásárlás az Amerikai Egyesült Államokban az Észak és Dél között zajló polgárháború után még jellemzőbbé vált, hiszen családok messzire kerültek rokonaiktól, így nem tudtak tőlük kölcsönkérni, csak az üzlettulajdonosoktól és hitelszövetkezetektől.

A fizetőkártyák elődjai 1892-ben jelentek meg az Államokban. Az American Express szállító- és fuvarcég kezdte kibocsájtani ezeket kiemelt ügyfeleinek, ezek kemény, kartonpapírból készült kártyák voltak, ingyenes vagy kedvezményes szolgáltatást lehetett velük igénybe venni. Olyasforma papírkártyát adott ki a Western Union és több más amerikai szállítótársaság is.

2. kép. Az első hűség-hitelkártya formája

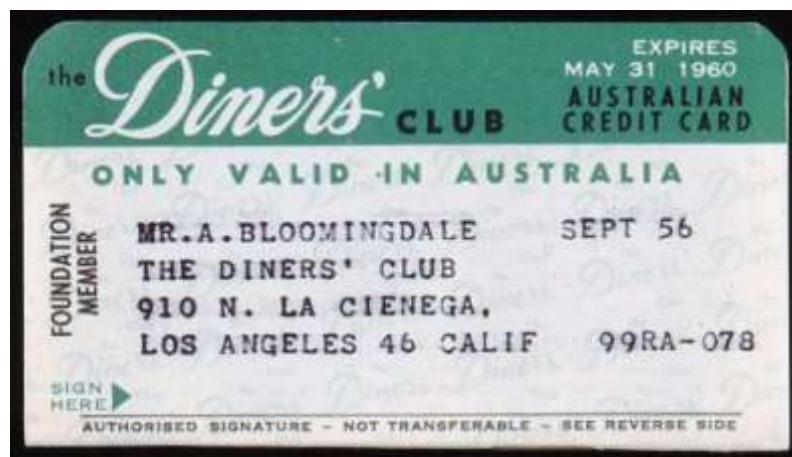
Forrás: <http://stampauctionnetwork.com/zg/zg6219216.cfm>

Az első hűség-hitelkártyát az Amerikai Egyesült Államokban bocsájtotta ki a General Petroleum Corporation of California. A "Charge-it" rendszer hamar elterjedt, azonban csak üzemanyagot és alkatrészeket lehetett belőle vásárolni, illetve néhány egyéb szolgáltatást az Egyesült Államok területén lévő benzinkutaknál.

A fizetőkártyák történelmében a Diners Club International cégnek kiemelkedő szerep jutott, ugyanis 1914-ben bevezették a hűségkártyát.⁴ 1950-ben pedig az első univerzális fizetőkártya vonult be a történelembe. 200 válogatott üzletember kapott „Credit Identification Card”-ot, akiknek az irodái New York üzleti negyedében voltak. A kártyát kezdetben 2 manhattani hotel és 27 luxusétterem fogadta el, a bevezetését követően még

⁴ Hűségkártya: Olyan ügyfeleknek biztosították ezeket a kártyákat, akiknek fizetőképességük megkérdőjelezhetetlen volt, illetve rendszeres visszajáró vendégeknek minősültek. Ezek a kártyák bizonyos kedvezményekre is feljogosították tulajdonosaikat.

nem futott be hirtelen fényes ívű pályát. Az első hónapban mindössze 140 dollár nyereséget tudtak elkönyvelni, azonban az elgondolás működött. Így az első kártyák valódi hitelkártyák voltak. Az éttermi és szállodai számlákat az ügyfelek utólag, többnyire havonta egyenlítették ki. A kártya birtokosa az ajtón kívülről megpillantva az ismert védjegyet, biztosan számíthatott arra, hogy az általa megszokott színvonalú szolgáltatásban, alkalmanként különleges bánásmódban részesül és extra szolgáltatásokat is élvezhetett.

3. kép. A Diners' Club International hitelkártyája

Forrás: <http://www.thefinancialplanner.me/wpcontent/uploads/2012/09/ConsumerCredit.jpg>

A kártyakibocsátó társaságok és klubok már az évszázad első évtizedeiben felismerték annak az előnyeit, hogy egymás kártyáit is elfogadják. Így lassan kialakult a különféle elfogadóhelyek egyre szélesebb hálózata, megszülettek a kártyatársaságok közötti elszámolási rendszerek első szervezetei.

1947-ben jelent meg a világ első bankhitelkártyája, amelyet a Flatbush National Bank adott ki az Egyesült Államokban. Több bank is próbálkozott kibocsátással, de valójában kevés kártya élt meg többet pár évnél. Az 1958-as években jelent meg a Bank of America által kibocsátott Americacard, amely a Visa előfutára volt. Viszont az 1958-as év mágikus évnek bizonyult, mivel a Bank of America mellett a Hilton szállodatársaság és az American Express is bekapcsolódott a „játékba”.

1951-ben az American Express 6,5 milliárd utazási csekket adott el, ezzel az amerikai piaci részesedés 70%-át birtokolta. 1958. október 1-jén pedig kibocsátotta az első kártyáit. Már az elején hatalmas sikereket arattak, hiszen tanulva a konkurencia hibáiból, majd felhasználva azok tapasztalatait, alacsonyabb díjakat vezettek be a szerződött ügyfelek

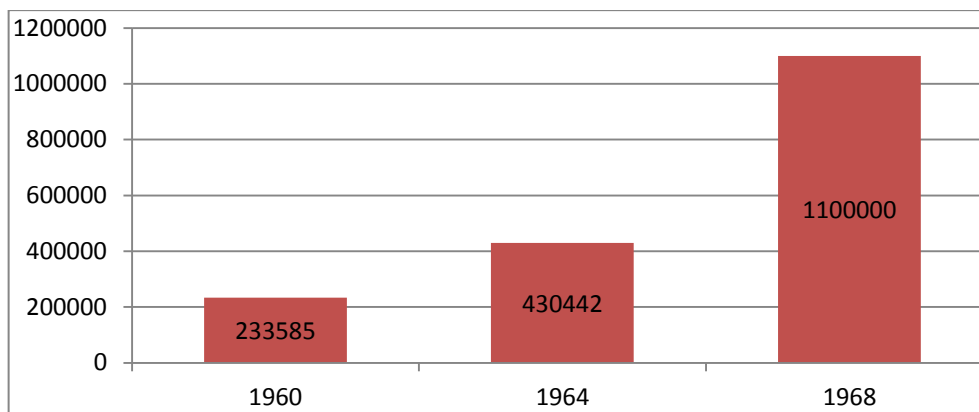
részére 1959-ben már a plasztikkártyát is bevezették, aminek a hamisítása nehezebb volt. A jelentős sikereket érték el, mivel az első év végére már 253 ezer ügyfél használta ezt a kártyát, 1960-ra pedig 750 ezerre emelkedett az ügyfelek száma.

4. kép. Az American Express hitelkártyája

Forrás: <http://www.luxuryplastic.com/original-amex-purple-black-card-credit-history/>

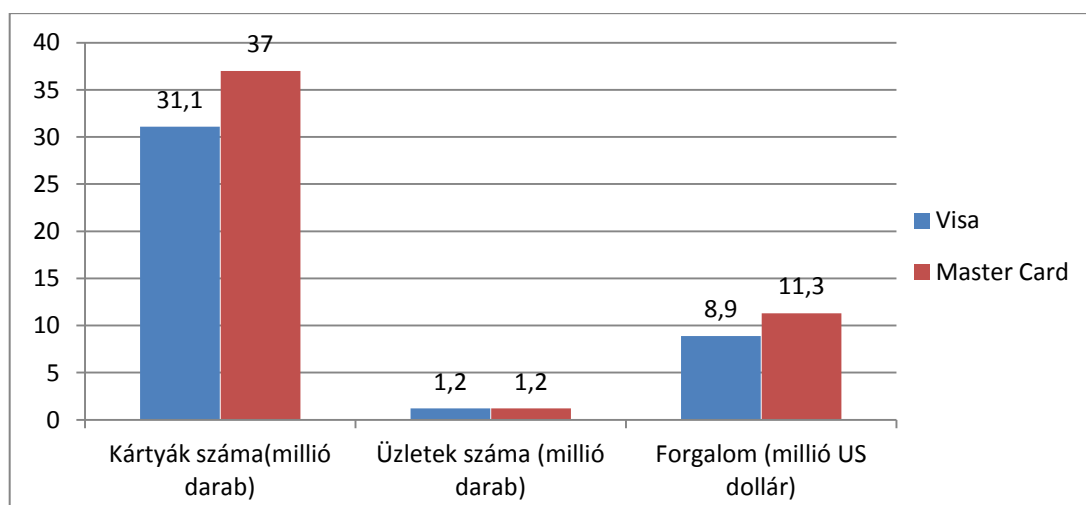
A bankkártyát kibocsátó társaságok bevételei évről évre növekedtek. A hitelkártyával történő visszaélések és bűncselekmények a kártyák terjedésével egyenes arányban emelkedtek. A szervezett bűnözés felvirágzott és a boltosok iránti bizalom lecsökkent, a bankok csak a panaszokat kapták, a projekt pedig veszteségesnek bizonyult. Szerencsére a bankok felállították a követelésbehajtó részlegeiket, s így saját kárán tanulva a Bank of America, 1961-re sikerült egyenesbe hoznia magát, és 1968-ig 12,7 millió dollárra emelkedett a nyeresége. A szigorúbb követelmények bevezetésének és a követelésbehajtó részlegeknek köszönhetően csökkent a visszaélések száma és ezzel párhuzamosan a kártyák száma is a felére csökkent, aminek csupán egyötöde volt aktív használatban. A Bank of America kártyabirtokosainak száma ugyanakkor 1960 és 1968 között több mint a négy és félszeresére (233.585-ről jóval egymillió fölé) emelkedett, amint ezt az 1. ábrán is láthatjuk.

1. ábra. A Bank of Amerika kártyabirtokosai számának alakulása

Forrás: Nocera, J. (1994) alapján saját szerkesztés

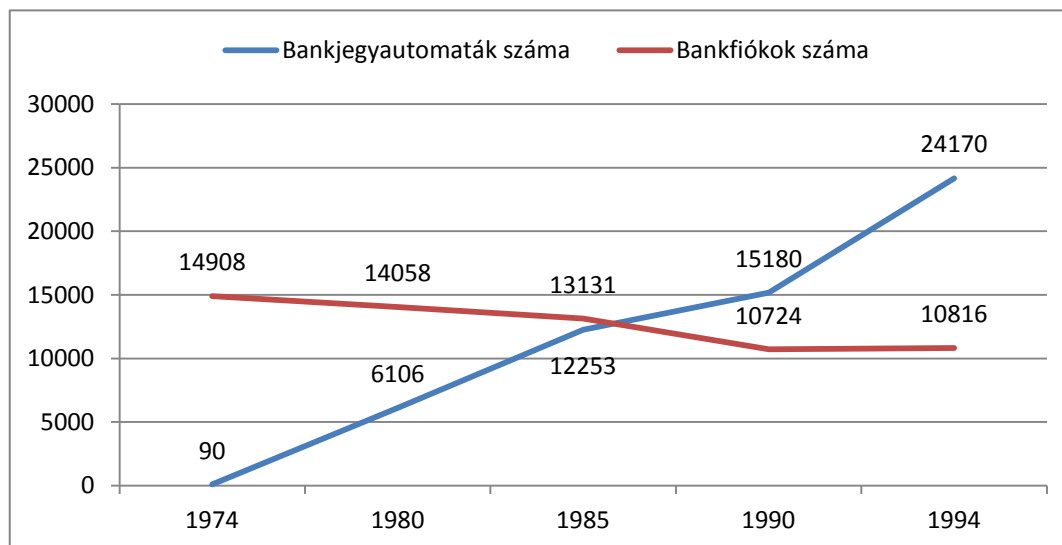
A mágneses csík alapvetően 1878-ban született meg, de az IBM 1968-ban fejlesztette tovább az adatok mágneses csíkra való rögzítésének technológiáját. A Citibank kivételével minden bank támogatta a mágneses csík bevezetését, hiszen az új technológiát olcsónak és megbízhatónak ítélték meg. 1973 áprilisáig a bankkártyák 85%-át ellátták mágnescsíkkal.

2. ábra. Bankkártyák megoszlása 1975-ben

Forrás: Jurik, P. (2007) alapján saját szerkesztés

1977-re az amerikai háztartások több mint 35%-a használt bankkártyát, ami a bankjegy-automaták elterjedésének is köszönhető volt. A bankjegy-automaták számának növekedése lehetővé tette a bankfiókok számának csökkenését, amint ezt a nagy-britanniai példán is láthatjuk a 3. ábrán 1974-től 1984-ig terjedő időszakra vonatkozóan. Látható az ábrán, hogy 20 év alatt a bankjegy automaták száma majdnem megháromszorozódott, így az ügyfelek sokkal könnyedebben juthattak pénzükhöz.

3. ábra. A bankjegy-automaták és bankfiókok számának alakulása 1974-1994 között

Forrás: Jurik, P. (2007) alapján saját szerkesztés

A XX. század '60-'70-es éveiben a technika fejlődése, a számítástechnika fejlettsége lehetővé tették a bankoknak a banki szolgáltatásaik automatizálását (felgyorsult az autorizáció 5 percről akár 56 másodpercre). 1974-ben létrehozták a chipkártyákat, azonban csak napjainkra lett jellemző, hogy a mágneses bankkártyát chipkártyákra cserélték le. Jelenleg a chipkártyák piaci bevezetésének és elterjedésének vagyunk tanúi, azonban egyre gyakoribbá válik az internet segítségével történő fizetés és a mobiltelefonok használata. Az okostelefonok alkalmazása fizetések során már hazánkban is tesztelés alatt van (NFC). A fejlett országokban élő ügyfelek többsége előnybe részesíti a kártyával történő fizetést. A kártyák világpiacának több mint 90%-át teszik ki ma a bankkártyák.

2. A BANKKÁRTYA MEGJELENÉSE MAGYARORSZÁGON

A nemzetközi bankkártya történettel ellentétben a magyar bankkártya múltja nem vész a ködös évszázadok homályába. A II. világháború előtti időkről nincsenek olyan fennmaradt dokumentumok, amelyek azt bizonyítanák, hogy a kereskedők törzsvásárlóiknak megszemélyesített fém- vagy papírkártyára hitelt adtak volna. A háború utáni politikai és gazdasági helyzet pedig nem támogatta a versenyt és főleg nem az ellenséges politikai rendszer lényegének számító tőkekezelésének eszközeit.

American Express mintájára Magyarországon is kísérlet történt a csekkek bevezetésére, a '80-as évek második felében. Az OTP bocsátott ki csekkfüzeteket a folyószámlával rendelkező ügyfeleinek, azonban elterjedése nem vált széleskörűvé, mert ezután hamar megjelent a plastik bankkártya, ami sokkal nagyobb sikert ért el.

A hazai kártyatörténelem kezdete a rendszerváltás időszakához fűződik. Az OTP 1989. július 1-jén bocsátott ki ügyfélkártyát, amivel vásárláskor fizetni nem lehetett. Kezdetben csak Budapesten helyeztek el bankjegy-automatákat, így csak a fővárosban lehetett közvetlen készpénzfelvételt végrehajtani ATM-ből. Ez a kártya szolgált annak igazolására, hogy tulajdonosa az OTP ügyfele, aki átutalási betétszámlával rendelkezik.

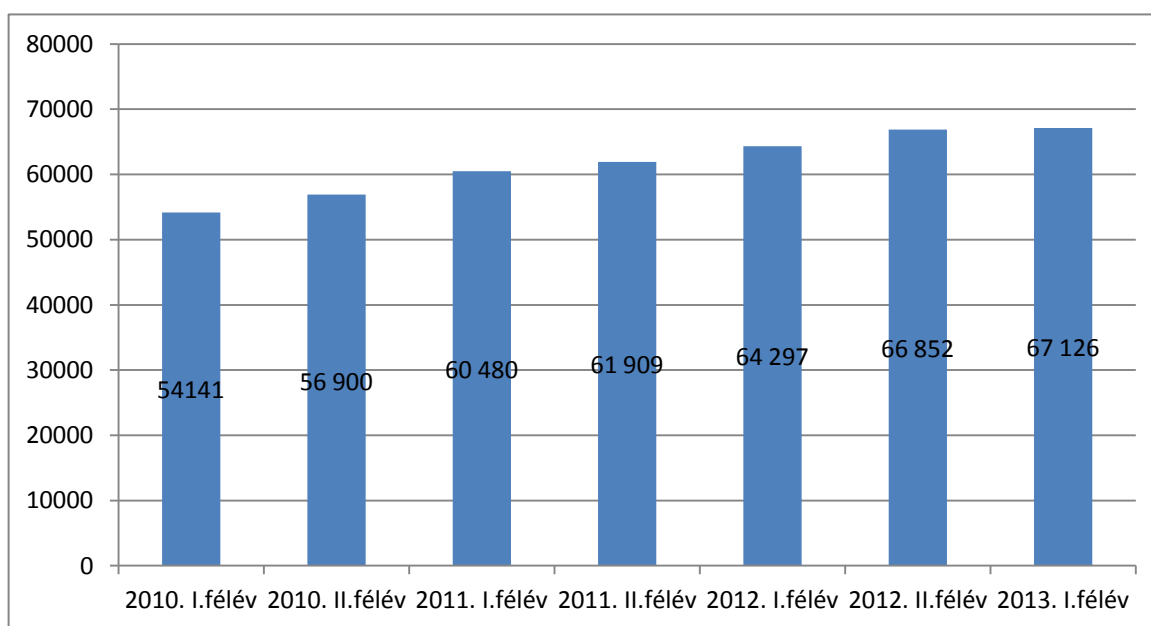
Az első valódi bankkártya, amely mögött forintszámla állt, és amelyet egyes boltokban fizetésre fel lehetett használni, a Dunabank 1989-ben kibocsátott forintkártyája volt. Debit kártyaként jelent meg, de automatikusan 20 000 Ft hitelkeret is kapcsolódott hozzá mindenki részére, akinek a hitelkártya igénylését elfogadták. A Duna-kártya így valódi hitelkártyaként is használható volt. A Dunabank emellett nagy hangsúlyt fektetett a kártyaelfogadó helyek hazai megszervezésére és bővítésére. 1992-re közel háromezer magyarországi boltban vált lehetővé a kártya használata. A pénzkiadó automaták (ATM) kezdetleges hálózatát a postával kötött szerződés pótolta. A Dunabank ügyfeleit végül 1996-ban az ING Bank vette át, akik megőrizték a kártyaszolgáltatás eredeti funkcióit, egészen 2000-ig, amikor a Citibank felvásárolta az ügyfél állományát, és a Duna-kártyákat integrálta a saját kártyaszolgáltatásába.

A nemzetközi bankkártyához való hozzájutás feltételét először az 1988-as valutarendelet alapozta meg Magyarországon. Ekkortól nyithattak meg a magyar polgárok feltételek nélkül devizaszámlát. Az első hazai kibocsátású bankkártya (VISA és később

Eurocard/Mastercard) 1989-ben jelent meg a Magyar Külkereskedelmi Bank (MKB), szolgáltatásainál.

A kilencvenes évek második felében a bankkártyák szép lassan elveszítették egyediségüket és különleges jellegüket, és egyre inkább hétköznapiabbá váltak az elfogadás és a kibocsátás területén egyaránt. A bankok kibővítették a kártyaállományokat és még az ezredforduló előtt elérték a 4 milliós álomhatárt. Fontos mozzanat volt a magyar bankkártya piacon az 1995. évi XCV. devizatörvény. 1996-tól kivonták a „Valid only in Hungary” azaz a „Csak Magyarországon érvényes” feliratokat a magyar kártyákról. Ettől kezdve a megtakarításokhoz már külföldön is hozzáférhettek a kártyatulajdonosok, azonban a konvertibilitás kezdetben csak a bankkártyákra volt jellemző.

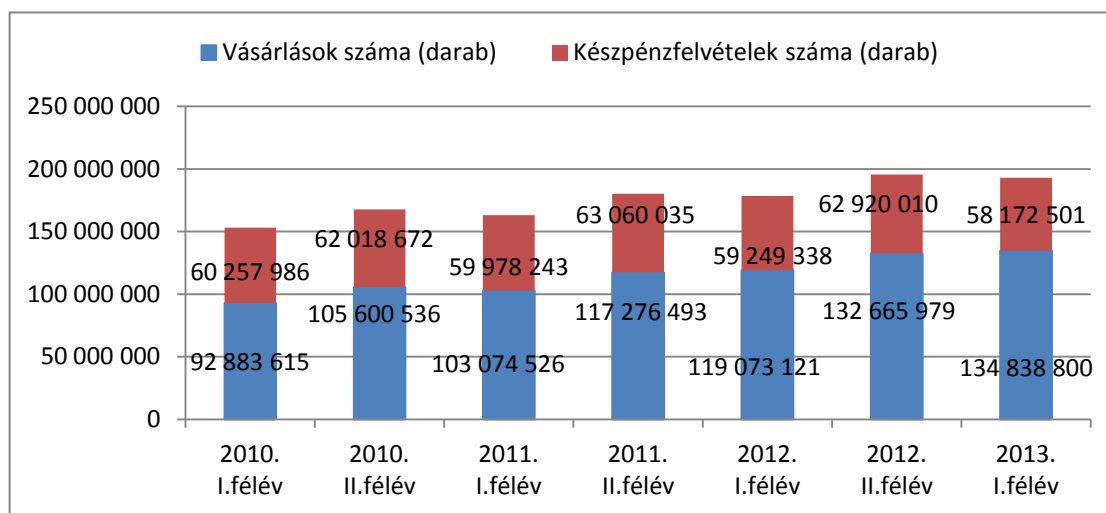
A 2000-es években a bankok folyamatosan újításokat vezettek be, mivel már szinte lehetetlen volt bankkártya nélkül új ügyfeleket szerezni. A bankok arra törekedtek, hogy egymástól csábítsák el ügyfeleiket vagy igyekeztek olyan kártyákat kibocsátani, amelyeket az ügyfelek második vagy harmadik plasztikként is megrendelnek. Megjelentek a magyar chipes kártyák, illetve elterjedtek a különféle pontgyűjtő-hűségkártyák is, amiket napjainkban is használunk. A bankkártya elfogadóhelyek számának alakulását mutatja a 4. ábra.

4. ábra. A bankkártya-elfogadóhelyek száma az elmúlt 3 évben

Forrás: MNB statisztikai adatközlése alapján saját szerkesztés

A bemutatott ábrán a bankkártya-elfogadóhelyek számának alakulásából is jól érezhető, hogy az elmúlt 3 évben lassan, de fokozatosan bővül a kártyaelfogadó-helyek száma. Félévente közel 2000 kereskedelmi egységben vezetik be a kártyaterminálokat, tehát a POS-t (Point of sale, azaz eladási hely), amiből arra következtethetünk, hogy a bankkártyák térhódítása fokozatosan növekszik hazánkban is. A következő, 5. ábrán a bankkártyás vásárlások és a készpénzfelvételek számának alakulását mutatjuk be.

5. ábra. A magyarországi kártyaüzletág fejlődése

Forrás: MNB statisztikai adatközlése alapján saját szerkesztés

Megfigyelhető, hogy a bankkártyás vásárlások száma folyamatosan növekszik és egyre jobban kiszorítja a készpénzfelvételek számát. Ez annak is köszönhető, hogy évről évre több kereskedőnél lehet bankkártyával fizetni, illetve emelkedik az internetes vásárlások, postai és telefonos megrendelések száma. Megjegyzem, hogy a 2013. január 1-jén bevezetett pénzügyi tranzakciós illeték is szerepet játszik a készpénzfelvételek számának stagnálásában, mivel a bankok szinte egységesen növelték a készpénzfelvételi díjaikat.

3. ÚJ GENERÁCIÓS FIZETÉSI MÓDOK

3.1. MasterCard PayPass

2002 decemberében Chase Manhattan, a Citibank, az MBNA bankok és még néhány kereskedelmi vállalkozás bejelentették, hogy Orlandban Egyszerűbb Fizetési Módszer (Simple Way to Pay) címmel kísérleti projektet indítanak el. Ennek eredménye a MasterCard PayPass kifejlesztése lett. MasterCard először a New York-i központjában tesztelte a PayPass technológiát. A tesztelés eredményeként 10%-kal növekedett a vásárlások átlagos értéke és 64%-kal csökkent a fizetési időtartam. A sikeres tesztelésnek köszönhetően további tesztet indítottak 2004-ben, és még ezen év augusztusában az első PayPass projektet Dallasban a McDonald's éttermekre is kiterjesztették. 2005 tavaszán a VISA és a MasterCard vállalatok érintésmentes chipkártyák protokolljáról egyeztek meg, miszerint mindkét bankszövetség fizetőtermináljai és chipkártyái azonos műszaki rendszert támogatnak.

2009-ben jelent meg Magyarországon a PayPass bankkártya, azonban csak az utóbbi egy-két évben terjedt el a köztudatban. A PayPass olyan bankkártya, amivel az elfogadóhelyeken csak a kártya terminálhoz való érintésével fizethetünk. Ezzel a technológiával még gyorsabbá válhat a fizetés, mivel 5000Ft felett szintén a kártya érintésével, de a PIN kódunk megadásával fizethetünk. A PayPass fizetési mód egyszerű technikáját tükrözi a következő, 5. kép.

5. kép. A PayPass fizetési mód technikai rendszere

Forrás: <http://newscredit.org/credit-articles/what-is-mastercard-paypass>

Az egy érintéssel működő fizetés egyszerű, mivel fizetéskor a MasterCard PayPass vagy Visa payWave⁵ bankkártyát, illetve órát, matricát a pultra helyezett terminál szimbólummal jelzett részéhez kell tartani. Egy-két pillanat múlva sípszó és felvillanó lámpák jelzik, ha a tranzakció sikeresen megtörtént, és ezzel befejeződött a vásárlás. Bruttó 5000 Ft-os összeghatár alatt sem a PIN kód megadására, sem a bizonylat aláírására nincs szükség. A fogyasztó vásárlásáról természetesen továbbra is kap nyugtát vagy számlát a kereskedőtől, illetve a kártyás vásárlás bizonylatát is elkérheti. Az egy érintéssel működő vásárlás során a vásárlás teljes ideje alatt nálunk van a kártya, így kizárhatjuk a kártya átadásából származó kockázatot. A kártyában működő dinamikus adatvédelmi eljárásoknak és a korszerű azonosítási megoldásoknak, valamint a rendkívül kis hatótávolságnak köszönhetően a MasterCard PayPass vagy Maestro PayPass kártya használata során az adataink nem „hallgathatóak le”. Így a PayPass tranzakciók nem jelentenek fokozott biztonsági kockázatot. (<http://www.mastercard.com/hu/gateway.html>)

A legmodernebb technikai háttér alkalmazása

A PayPass megoldás alapját a Near Field Communication (NFC) alkalmazás képezi, amely a rádiófrekvenciás azonosítás (RFID) továbbfejlesztéseként jött létre. Az NFC biztonságos, vezeték nélküli adatátvitelt tesz lehetővé, néhány centiméteres hatókörön belül, amelyet számtalan területen alkalmaznak már (pl. beléptetési jogosultság igazolása, jegyvásárlás rendezvényekre, intelligens bérletek közösségi közlekedési eszközökön). Ezek a megoldások olyan nemzetközi szabványokon alapulnak, amelyek a terminál körüli mágneses mező által működésbe hozott eszközök adatátviteli képességét alkalmazzák a kártyás tranzakció során.

A MasterCard PayPass vagy Maestro PayPass kártya a terminál hatókörébe érve a másodperc töredéke alatt kapcsolódik az elfogadóeszközhöz, amely az ügyfél azonosítását követően feldolgozza a tranzakciót. A PayPass kártya sikerességét mutatja, hogy 2011-ben már 37 országban használták, közel 350.000 helyen.

A 6. kép mutatja be, hogy hazai viszonylatban melyik kereskedelmi egységekben lehetséges már a PayPass fizetési mód.

⁵ Visa payWave kártya ugyanazon a technológián alapszik, azonban a MasterCard riválisa a Visa saját RFID fejlesztése. Kutatásomban a MasterCard PayPass bankkártyát vizsgálom.

6. kép. *PayPass* elfogadó üzletek logói

Forrás: http://www.mastercard.com/hu/personal/hu/paypass/paypass_faq.html

A PayPass 2012-es magyarországi piachevezetése sikeresnek mondható, mivel 2013 első félévében 3 596 317 darab tranzakciót folytattak le 14 491 millió Ft értékben, ami az előző félévhez képest több mint a duplája. Megjegyzem, hogy az erőteljes kampány, reklám és hirdetés ellenére a bankok nem túl optimisták a PayPass technológia elterjedésével.

3.2. NFC - Mobilfizetés

Az NFC egy egyszerű vezeték nélküli kommunikációs szabvány, amely kis mennyiségű adatok átvitelére szolgál, rádiófrekvencia alapú azonosítással (RFID) megtámogatva. Az NFC a *Near Field Communication* kifejezés rövidítése. Ebben az esetben, a használati távolság roppantul kicsi, az NFC-chippel szerelt okostelefont, és általában a mobileszközt alig pár centiméterre kell tartani az adott szolgáltatóeszköztől.

7. kép. A MobilTárca használata

Forrás: <http://www.cardstream.com/blog/?p=107>

A három betűs rövidítés hallatán legtöbbször egy telefonba épített bankkártyára (MobilTárca⁶) asszociálnak, ami nem áll távol az igazságtól, azonban az NFC technológia ennél sokoldalúbb. Egy NFC-képes szerkezettel nem csak a pénztárcát helyettesíthetjük, hanem lehetőségünk van bejutni az irodánkba, bérletet vásárolhatunk, továbbá a személyes és egészségügyi adatokat tárolhatjuk, fotókat és egyéb fájlokat cserélhetünk egymás között, vagy akár egy plakát segítségével megnézhetjük egy film előzetesét. 2003-ban az NFC az ISO szabvánnyal ellátott kétirányú kommunikációs minősítést nyert. Az okostelefonok nagy részében, illetve mobil eszközökben már megtalálható ez az új technológia, és a bankkártyához hasonlóan nagy reményeket fűznek az elterjedéséhez.

Bár az NFC technológia már 2004 óta létezik, elterjedése még most is kezdetleges fázisban van. A Nokia 2006-ban kibocsátotta az első NFC-képes mobiltelefonját azonban még széleskörű elterjedése várat magára. A technológia önmagában már korábban is megérett a fizetési folyamatokban való alkalmazásra, azonban a több iparágat egyesítő, meglehetősen bonyolult ökoszisztéma hátráltatta ennek a megvalósulását.

Hazai szolgáltatók a Mobiltárca terjesztése érdekében létrehozták a Magyar Mobiltárca Szövetséget, amelynek tagjai az OTP Bank, a MasterCard, a Supershop, Magyar Telekom,

⁶ MobilTárca egy olyan alkalmazás, mely képes egy helyre gyűjteni a jelenlegi pénztárcákban tárolt plastikkártyákat és virtuális formában megjeleníteni ezeket a telefonunkon, ez egy alkalmazás, ami megkönnyítheti a jövőben a fizetések időtartamát, mint a jelenleg használatban lévő PayPass.

a Telenor és a Vodafone vállalatok. A szabvány alkalmazása már kísérleti stádiumban van 2013. június 1-től Magyarországon is. A tesztelésben kizárólag OTP bankszámlával rendelkező felhasználók jelentkezhetnek. Előreláthatóan sikeres tesztelés esetén a mobiltárca szolgáltatás 2014 első felében kerül kereskedelmi forgalomba és már most érdeklődnek más nagybankok így várhatóan az ügyfelek széles körének lesz elérhető az alkalmazás. A tesztrendszerben a mobiltárca mellett a hűségpontok gyűjtése és a beléptető kártyaszolgáltatás is alkalmazható. A technológia elterjedésével az alkalmazás funkciói bővülnek, de először a kezdeti sikerekre várnak a befektetők.

Jelenleg világszerte tesztelik a megoldást, több országban azonban már kereskedelmi szolgáltatásként is létezik a mobiltárca (pl. Dél-Korea, Lengyelország, Törökország, Anglia, Egyesült Államok). A siker kulcsa az iparági szereplők együttműködése; a mobilszolgáltatóknak, bankoknak, kereskedőknek, IT szakemberek, megoldásszállítóknak szorosan együtt kell működniük a sokszínű mobiltárca-szolgáltatás és a széleskörű alkalmazási területek érdekében. Innovatív szolgáltatás lévén, a sikeres bevezetés előfeltétele úgy a piaci szereplők, mint a lakosság folyamatos tájékoztatása és edukációja

Az OTP Bank deviza számlakezelő munkatárssal folytatott interjúm során, a Mobiltárcáról kevés információt tudtam meg. Tájékoztatás hiányában csak annyit árult el, hogy a tesztelés sikeresnek tűnik és december végéig konkrét eredményeket, tényeket nem árulhat el. A többi banki menedzserrel folytatott interjúm során viszont arra a következtetésre jutottam, hogy nem jósolnak nagy jövőt a Mobiltárcának az elkövetkező években. Szerintük a magyar társadalomban a PayPass is hatalmas előrelépés és nagy változás, azonban a Mobiltárcát még viszonylag bizonytalannak ítélik meg.

Az NFC technológia megjelenése egy új korszak kezdetét jelenti, mivel a plastikkártyák használatát teljes mértékben kiszoríthatja a pénztárcánkból. E technológia segítségével a bankkártyánk a pénztárcánkba költözhét, illetve száműzhet minden olyan hűségkártyát, pontgyűjtő kártyát és kedvezményre jogosító kártyát, amit jelenleg a pénztárcánkban hordunk.

4. PÉNZÜGYI TRANZAKCIÓS ILLETÉK HATÁSA A BANKKÁRTYA HASZNÁLATI DÍJRA

Az Országgyűlés a pénzügyi tranzakciós illetéket a társadalmi közös kiadások fedezésére fogadtatta el és vezette be 2013. január 1-jén. 2013. augusztus 1-jén azonban további változtatásokat hajtottak végre. A 2012. évi CXVI. törvény (lásd I. melléklet) szól a tranzakciós díjakról és a kapcsolódó feltételekről. A kormány 2013-ban több mint 130 milliárd forint adóbevételt remél, ami a bankokat terheli.

„A törvény minden magyarországi székhellyel és postafiókkal rendelkező pénzforgalmi szolgáltató, pénzváltási tevékenység végzésére jogosult hitelintézetre, valamint pénzváltás közvetítésére jogosult kiemelt közvetítőre vonatkozik, kivéve a Magyar Nemzeti Bankot.”⁷

A szakértők számításai szerint azonban a megszorítások egy átlagos banki ügyfél zsebéből évi ötezer forintot vesznek ki. Hiába érvelt azzal a kormány, hogy a bankok a nagy verseny miatt nem fognak díjat emelni, a pénzintézetek már megkezdték a megemelt illeték fogyasztókra terhelését.

A 2013. augusztus 1.-től hatályba lépett törvénymódosítás értelmében, az eddigi 6000 forintos felső korlát eltörlésével 6 ezrelékre nőtt a készpénzfelvétel pénzügyi tranzakciós illetéke, míg az átutalásoknál 2-ről 3 ezrelékre emelkedett az illeték, a 6000 forintos korlát megtartásával. Az interjúk alatt majdnem minden banki szakember véleményéből olyan következtetéseket vonhattam le, hogy az újév további változásokat hozhat a bankoknak és a fogyasztóknak egyaránt, azonban e változások jelenleg még csak spekulációk.

4.1. Bankok reagálása a tranzakciós illeték tükrében

A bankok a pénzügyi tranzakciós illeték bevezetésével az ingyenes szolgáltatásaikat megszüntették, így most már csak az a kérdés, hogy a bankkártyás vásárlás ingyenessége, mint az utolsó bástya meddig marad meg. A bankkártyás vásárlásoknál megszűnő tranzakciós illetékfizetési kötelezettség is szerepel a nemzetgazdasági tárca jövő évi adójavaslatai között. Megjegyzem, hogy a jogszabály-módosítás formájában még nem merült fel ez az intézkedés.

⁷ http://www.nav.gov.hu/data/cms277020/Penzugyi_tranzakcios_illetek_fuzet_20130801.pdf

Megvizsgáltam néhány nagyobb magyarországi bankot és mélyinterjút folytattam a banki menedzserekkel azzal kapcsolatban, hogy 20 év után ismét pénzt kérnek olyan banki szolgáltatásokért, amikre eddig még nem volt precedens a kétszintű bankrendszer bevezetése óta. A bankoknál azonban minden díjazás számla-csomagfüggő. A különböző banki hirdetményekből egyértelműen kiderült, hogyha minél nagyobb megtakarítással rendelkezünk, akkor annál kedvezőbb feltételekkel tudunk megegyezni a bankokkal.

Az alábbiakban röviden összefoglalom az egyes bankokra – OTP, K&H, Raiffeisen, Erste és UniCredit Bankok – vonatkozóan a vizsgálataim eredményét.

4.1.1 OTP Bank

Az OTP Bank piacvezető és Magyarország leginkább innovatív bankja a Mobiltárca tekintetében. Az OTP rendelkezik a legnagyobb erőforrással és a legfejlettebb technikai háttérrel. A tranzakciós illeték áthárítását csak 2013. II. negyedévében kezdte meg, mivel az OTP Bank sem tudta a teljes mértékben magára vállalni terheket. Egyetlen számla-csomagjánál sem vezetett be díjat a kártyás vásárlás után a pénzügyi tranzakciós illeték emelésével párhuzamosan. Nem változtak a havidíjak sem, ami kedvező az OTP Bank ügyfeleinek. Azonban emelkednek az éves kártyadíjak és az illetékemelés miatt az ATM készpénzfelvételi díjak, továbbá az átutalások, a csoportos beszédések díjai. A bank egységesen megemelte éves kártyadíjait, az elektronikus kártyák éves díja 2156 Ft helyett 2810 Ft lett, a dombornyomású kártya éves díja pedig 5004 Ft helyett 5590 Ft-ra növekedett. A bankkártyás készpénzfelvétel díjai saját belföldi ATM-ből 61 Ft + 0,91% helyett 61 Ft + 1,21%, más belföldi ATM-ből 1035 Ft helyett 1124 Ft lett. A bankkártyák használatának tekintetében az éves díjak emelkednek 2013. szeptember 21-től.

Mint minden banknál, így az OTP Banknál is a tranzakciós illeték áthárításának mértéke számlacsomag függő. „Kedvezménydoboz” akciós ajánlatával próbálta az ügyfeleket megtartani, illetve magához csábítani, ahol az fogyasztó maga állíthatta össze, hogy az átutalások, ATM használatok illetve egyéb banki szolgáltatás közül melyiket szeretné kedvezményesen vagy ingyen igénybe venni, a többi szolgáltatás tranzakciós illeték terhelése mellett. Azonban a banki menedzser így is arról számolt be, hogy érezhető volt a banki forgalom csökkenése.

Az interjú során a MasterCard PayPass kártyákról és érdeklődtem. A banknál csak ilyen kártyákat lehet igényelni, de az ügyfelek nagy aránya tájékoztatatlanságból fakadóan nem

ismeri és idegenkedik a PayPass kártya használatától. A bankkártya átvételekor tájékoztatást kapnak az ügyfelek a kártya használatáról és előnyeiről, azonban a felhasználók nagy arányban nem foglalkoznak a kártya lehetőségeivel. Ez is mutatja, hogy a fogyasztók nagy aránya nem igényli a folyamatos innovációt illetve az újdonságokat.

Az OTP MasterCard PayPass 2013-as fesztivál-kampány sorozatának sikerességéről is érdeklődtem. A menedzser válaszából az derült ki, hogy tulajdonképpen semmilyen hatás nem érződött. Valószínűnek tartom, hogy a fiatalok körében jobban elterjedt a PayPass-os bankkártya ismeretsége, mivel ezeket a rendezvényeket főleg az egyetemista korosztály látogatja, így nekik nem volt újdonság a PayPass logó.

4.1.2 K&H Bank

A K&H Bank Magyarország második legnagyobb bankja, a lakossági szolgáltatások terén második legjelentősebb pénzügyi intézmény, a vállalati szegmensben pedig piacvezető. A K&H Banknál 2013. szeptember 17-től változtak a számlacsomagok és az elektronikus szolgáltatások havidíjai, a tranzakciós díjak, a bankkártya éves díjak és a bankkártyás tranzakciós díjak, de a számlacsomagokba foglalt ingyenes kedvezmények nem változnak és a bankkártyás vásárlás is díjmentes maradt.

A K&H Bank az OTP Bankhoz hasonlóan megosztja a pénzügyi tranzakciós illetékekkel kapcsolatos terheket a fogyasztókkal, jövő nyárig egy nagyobb mértékű emelés várható, amit a bank visszacsökkent jövő július 1-től. A bankkártyák éves díjai, kártyaletiltási díjai és pótkártya díjai és tranzakciós díjai változtak 2013. szeptember 17-től, és tovább változnak 2014. július 1-től. Az éves díjváltozások a tranzakciós illeték bevezetése előtti mértékhez képest ekkor következnek be. A bankkártyás vásárlás díja változatlanul díjmentes marad mind a betéti, mind pedig a hitelkártyákkal.

A K&H-s ügyfeleknek kedvező hír, hogy azok, akik a K&H jelenleg igényelhető csomagjait veszik igénybe és számukra elegendőek a csomagban foglalt díjmentes szolgáltatások, azok a havidíj emelkedésén kívül semmit nem éreztek a pénzügyi tranzakciós illeték emeléséből.

K&H Bank elektronikus csatorna menedzserével folytatott interjúm során a tranzakciós illetékről kérdeztem. Beszámolójából kiderült, hogy érezhetően csökkent a K&H Bank forgalma is. Különböző számlacsomagok (pl. okos számlacsomag) piaci bevezetésével próbálták az ügyfelek megtartását. A bankszámlák megszüntetésének volumene az előző

évhez képest megnőtt, de banktitok miatt nem árult el konkrét adatokat. K&H Banknál nem igényelhető PayPass bankkártya, ezért ennek az okát is vizsgáltam. Számomra meglepő választ kaptam, mivel a K&H úgy gondolja, hogy a magyar fogyasztói társadalom szűk metszete használná ezt az új technológián alapuló kártyatípust és több befektetést igényelne a piaci bevezetése, mint amennyi hasznot hozna. Fontos emellett megjegyezni, hogy a K&H Bank főleg a vállalati szegmensnek biztosít számlacsomagokat, míg a lakossági folyószámlák 10%-ával rendelkeznek a piacon. Valószínűnek tartom, hogy ez is közrejátszik a PayPass bankkártya használatának háttérbe szorításában.

4.1.3 Raiffeisen Bank

A Raiffeisen Bank hazánk nagy bankjai közé sorolható, mivel 8,6%-os piaci részesedést tudhat a magáénak. Mint minden magyarországi bankra, így a Raiffeisen Bankra is kivetették a pénzügyi tranzakciós illetéket. A Raiffeisen Banknál ősztől nem változtak a havi számlavezetési díjak, az SMS díjak és annak havidíja sem. Változnak viszont az éves kártyadíjak és a készpénzfelvételi, valamint a vásárlási tranzakciók díjai.

A tranzakciós illeték egy részét, mint minden más pénzintézet, a bank is áthárította a fogyasztókra, azonban kedvező számlacsomag bevezetésével (pl. DíjNullázó, Aktivitás) törekedett az ügyfelek megtartására és újak megnyerésére.

A DíjNullázó számlánál a saját ATM díj 135-ről 249 Ft-ra, az idegen ATM és postai készpénzfelvétel díja 569 Ft-ról 683 Ft-ra emelkedett. A többi számlánál a belföldi saját és idegen ATM és postai készpénzfelvétel díja 431 Ft-ról 546 Ft-ra nőtt, de a Bázis számla kivételével minden számla változatlanul tartalmaz havi 1-3 db kedvezményes tranzakciót is, melynek díja 249 Ft. A Raiffeisen Banknál ez a kedvezmény nem csak ATM-nél, de postán is felhasználható. A bankkártyáknál változtak az éves díjak. A nem dombornyomott Start PayPass OKOSkártya DíjNullázó és Aktivitás számlák esetében 2.995 Ft-ról 3.605 Ft-ra emelkedett a DíjNullázó és az Aktivitás számla esetében, gyakorlatilag változatlan maradt az összes többi számla esetében.

A bankkártyás vásárlás az eddigiekhez hasonlóan díjmentes maradt a DíjNullázó és Aktivitás számla esetén, viszont a pénzügyi tranzakciós illeték emelkedésével növekedtek a tranzakciók díjai a többi banki szolgáltatásnál.

Összességében megállapítható, hogy az OTP és a K&H után a Raiffeisen Banknál is átmenetileg emelkedtek a bankszámla-vezetési díjak a jövő év végéig. A változások következtében a bankszámla-vezetési díjak 2013. november 1-től egységesen 212 Ft-tal emelkedtek, majd a hirdetés szerint legkésőbb 2015. január 1-től csökkenhetnek vissza

212 Ft-tal. A feltétellel 0 Ft-os havidíjú bankszámlacsomagok (DíjNullázó, Aktivitás) havidíja továbbra is ingyenes marad. A feltétel nélkül ingyenes havidíjú Bázis bankszámla továbbra is díjmentes maradt.

A Raiffeisen Bank hitelkártya termékmenedzserével sikerült interjút készítenem, amely alatt megtudtam, hogy a tranzakciós adó a Raiffeisen Bankot is érzékenyen érintette, más banki területekről csoportosítottak át forrásokat, hogy a bank fedezni tudja költségeit. A DíjNullázó és az Aktivitás számlacsomaggal próbálta megnyerni és megtartani ügyfeleit. Fix díjat vezettek be egyes számlacsomagokhoz, ami kedvező olyan ügyfeleknek, akik gyakran használnak ATM-et, rendszeres utalásokat bonyolítanak vagy más egyéb banki szolgáltatást sűrűn vesznek igénybe. Továbbá interjúm alatt a MasterCard PayPass kártyáról is tájékoztatást kértem, amiből kiderült, hogy a banknál csak PayPass bankkártya típus igényelhető. A fogyasztói visszaigazolások pozitív tapasztalatokról számolt be a hitelkártya termékmenedzser, aki a PayPass bankkártya széleskörű elterjedéséhez nagy reményeket fűzött, illetve a Mobiltárca első teszteredményeit izgatottnak várta.

4.1.4 Erste Bank

A pénzügyi intézet közel 900 ezer ügyfelet szolgál ki 184 egységből álló országos fiókhálózatán keresztül. Ügyfélszáma és lakossági hitelállománya alapján az Erste Bank Hungary a magyar bankpiac második legnagyobb szereplője. Az Erste Bank egyik fiókvezetőjével készítettem interjút, aki a pénzügyi tranzakciós illeték bevezetésének hatására nem érzékelt forgalomcsökkenést a banknál. Valószínűleg ez annak tudható be, hogy 2013 szeptemberétől a bank áthárította ugyan a tranzakciós adó fogyasztókra terhelhető részét, de november közepén még nem érzékelt az ügyfélkör visszaigazolásból sok negatívumot. Az interjúk során az Erste Bank fiókvezetője volt az egyetlen szakember, aki azt nyilatkozta, hogy bankja nem érzékelt forgalomcsökkenést. Az Erste Bank mérlegfőösszege azonban megsínylette, hogy a tranzakciós díjat ilyen későn terhelte rá a fogyasztókra, hiszen így az előző évhez képest 7%-kal csökkent, mégpedig 2600 milliárd forintra a mérlegfőösszege.

2013. szeptember 2-ától hatályba lépett banki hirdetménye értelmében, a bankkártya tranzakciós díjait az Erste Bank az ügyfeleire ráterhelte, a 2012. évi CXVI. törvény szerint (lásd I. melléklet). A bankkártyás vásárlás továbbra is ingyenes maradt, azonban a készpénzbefizetés postán POS terminálnál, 0,34% + 170 Ft-ra növekedett. Az Erste Bank Csoport az ATM-jeiből történő készpénzfelvétel során 0,60% + 60 Ft (+60%) használati díjat számol fel.

A készpénzfelvétel egyéb belföldi ATM-nél 1,29% + 350 Ft, további készpénzfelvételek a Bank fiókpénztáraiban és a POS terminálnál 0,60% + 125 Ft, maximum 12.930 Ft + (0,60%). A készpénzfelvétel más bankfióknál, egyéb kifizetős és elfogadóhelyen, illetve POS terminálnál belföldön 1,18% + 580 Ft, maximum 12.000 Ft (+0,60%).

4.1.5 UniCredit Bank

Az UniCredit Bank teljeskörű banki termékkínálatával és rugalmas termékeivel, szolgáltatásaival korszerű pénzügyi megoldásokat kínál mind a lakossági ügyfelek, mind pedig a vállalatok számára. A magyarországi bankszektor forgalmának a 6,39%-os részarányával rendelkezik, amivel bekerült a nagyobb bankok közé. 2013. szeptember 30-án közzétette legújabb hirdetményét, amit október 1-jén vezetett be a 2012. évi CXVI. törvény szerint. (lásd I. melléklet)

Az UniCredit Bank Prémium Banking tanácsadóval folytatott mélyinterjúm során a pénzügyi tranzakciós illeték hatását beszéltük meg. Az UniCredit Bankot is, mint az összes többi vizsgált bankot (kivéve az Erste Bankot) is érzékenyen érintette a tranzakciós illeték bevezetése és fogyasztókra való terhelése. A mélyinterjúból egyértelműen kiderült, hogy a bank forgalma érezhetően csökkent, kénytelen volt bankfiókokat bezárni, azonban a tanácsadó véleménye szerint nem drámai a helyzet és a jövőben gazdasági feltételek kedvezőbbé válásában reménykednek. Ügyfelei megtartása érdekében választható alapú⁸ csomagokat alakítottak ki és intenzív kampányhadjáratba kezdtek. Az UniCredit ügyfelei körében a tranzakciós illeték részbeni áthárítását követően érezhetően nőtt a bankkártya használata. Ezt azzal magyarázta a Privát Banking tanácsadó, hogy a felhasználók nagy része tudatosan a bankkártyás vásárlást részesíti előnyben, mivel arra nem terhelték rá az illetéket. Felhívta a figyelmemet arra, hogy az ügyfeleknek körülbelül 10%-a tudatos fogyasztó, akik utánajártak az illetékfizetés feltételeinek. 60-70%-a az ügyfeleknek nem foglalkozik behatóan a pénzügyeivel, és a maradék 20% tájékozatlanságból hoz rossz pénzügyi döntéseket.

Felvilágosítást kaptam a fogyasztókra terhelt illeték arányával kapcsolatban is, miszerint az illetékből befolyó bevétel kevesebb, mint amit a banknak illetékként ki kell fizetnie, adó formájában. Ezzel a tanácsadó alátámasztotta azt a tényt, hogy a banknak valóban csökkentette a bevételét így az abból származó nyereséget is.

⁸ Az ügyfél szabadon választható kedvezmények között válogathat, így igényeinek megfelelően alakíthatja ki számlacsomagját.

A banki hirdetőtáblákban rögzítették azt is, hogy a pénzügyi tranzakciók illeték hatására a készpénz felvételi díj belföldön saját ATM-ből 0,645% (+ minimum 240 Ft), és a készpénzfelvétel belföldön egyéb ATM-ből 1,07% + 540 (minimum 720Ft).

4.2. Elektronikus bankkártya-szolgáltatások összehasonlítása

A magyarországi bankok körében elterjedt a Call Centerek kialakulása, majd ezt követően az internetes bankügyintézés is népszerűvé vált. Az általam vizsgált bankok online felületén végezhető bankkártyás ügyintézési lehetőségeket szemléltetem az 1. táblázatban. Látható, hogy az OTP Bank elektronikus ügyintézésében lehet a legtöbbet változtatni a bankkártyánk adatain, illetve beállításain. Kiemelem, hogy a bankkártyával kapcsolatosan elektronikus úton többféle szolgáltatás nem érhető el, ide tartozik a kártya letiltása, felfüggesztése, megszüntetése és a társkártya igénylése. Ezek a szolgáltatásokat csak a bankfiókokban igényelhetik a bankkártya-birtokos fogyasztók.

Internetbanki szolgáltatások összehasonlítása

1. táblázat

Megnevezés	OTP Bank	K&H Bank	Raiffeisen Bank	Erste Bank	UniCredit Bank
Bankkártya információ	✓	✓	–	✓	✓
Hitelkártya információ	✓	✓	✓	✓	✓
Limitmódosítás	✓	✓	–	✓	✓
Kártya aktiválása	✓		✓	–	✓
Kártya letiltása	–	–	–	–	–
Kártya felfüggesztés	–	–	–	–	–
Kártya engedélyezése	✓	–	–	–	–
Kártya megszüntetése	–	–	–	–	–
Társkártya igénylés	–	–	–	–	–

Forrás: www.privatbankar.hu/internetbank

A pénzügyintézeteknél a fogyasztók – kényelmük érdekében – pénzügyeinket telefonon keresztül is rendezhetik. Az általam vizsgált öt kereskedelmi bankot összehasonlítottam a telebanki szolgáltatásaik alapján, amit a 2. táblázatban mutatok be. Megjegyzem, hogy bankkártya igénylés és bankkártya letiltás mind az öt kereskedelmi banknál lehetséges, azonban társkártya és PIN kód igénylése egyiknél sem.

A két táblázatban bemutatott bankkártya-szolgáltatásokat elemezve megállapítható – bár a szolgáltatások köre részben különbözik –, hogy a kétféle elektronikus módon közel hasonló számosságú ügyintézés bonyolíthatnak le a fogyasztók.

Telebanki szolgáltatások összehasonlítása

2. táblázat

Megnevezés	OTP Bank	K&H Bank	Raiffeisen Bank	Erste Bank	UniCredit Bank
Bankkártya limitek módosítása	✓	✓	–	✓	✓
Bankkártya letiltása	✓	✓	✓	✓	✓
Bankkártya aktiválása	–	–	✓	–	–
Bankkártya igénylése/pótlása	✓	✓	✓	✓	✓
Társkártya igénylés	–	–	–	–	–
PIN-kód igénylése	–	–	–	–	–

Forrás: www.privatbankar.hu/mobilbank

Szükséges megjegyezni, hogy az NFC-mobilbanki szolgáltatások köre a bankkártyára vonatkozóan még csak most van kialakulóban. Ebben a formában jelenleg a bankkártya-limitek lekérdezésére van lehetőség, egyedül az OTP Bank esetében.

4.3. A pénzügyi tranzakciós illeték fogyasztói ismertségének bemutatása

Az alábbiakban egyrészt a GfK Hungary piackutató cég által a pénzügyi tranzakciós illetékekkel kapcsolatosan készített felmérés eredményeit ismertetem, másrészt ezt összehasonlítom a banki mélyinterjúk során szerzett tapasztalataimmal.

A GfK Hungary egy 1000 fős mintán alapuló, 15-69 évesek között végrehajtott reprezentatív kutatást készített a pénzügyi tranzakciós illeték emelése előtt (2013. június) és bevezetése után (2013. szeptember) annak vizsgálatára, hogy a lakosság milyen információkkal rendelkezik ennek hatásáról, s milyen változtatásokat tervez a ráháruló terhek részbeni kivédésére.

A GfK kutatásából az derült ki, hogy a tranzakciós illetékről már négyből három megkérdezettnek tudomása volt 2013 nyarán, és ez az arány nem változott szeptemberben. Az illeték feltételeiről illetve terheiről a 30-49 éves korosztály, az aktív munkavállalók, bankkapcsolatokkal és a felsőfokú végzettséggel rendelkezők értesültek a legnagyobb arányban. Kevésbé voltak tájékozottak a 30 évnél fiatalabb és az alacsonyabb végzettségűek, habár az illeték bevezetésének ténye közismertnek mondható. A tranzakciós illeték mértékével illetve következményeivel a válaszadók nagy része azonban nem volt tisztában. Ebben az is közrejátszhatott a GfK szerint, hogy az illeték mértékét a nyáron megemelték.

A készpénzfelvétel után elszámolt illeték arányát az érintettek 20%-a volt képes helyesen meghatározni a 2013 nyarán, és ez az arány szeptemberben sem változott, meglepő módon a válaszadók fele a valósánál magasabb értéket említett. A banki átutalások díja mértékének ismertségét is felmérte a GfK, azonban ezzel csak minden hatodik megkérdezett volt tisztában, viszont szeptemberre a helyes válaszadók aránya érezhetően növekedett a nyárihoz képest. A kutatásból még az is kiderült, hogy a fogyasztók még csak most gondolkoznak el a következőn: hogyan reagáljanak a banki szolgáltatások díjának emelkedésére. Júniusban az illeték mértékével tisztában lévő ügyfelek érzékelték, hogy a számlacsomagjuknak a díja megváltozott és közel ennyi fogyasztó észlelte a készpénzfelvétel drágulását és ötből ketten az átutalási díj növekedését.

A válaszadók 7%-a említette, hogy tervez valamilyen változtatást végrehajtani pénzügyi szokásaiban, illetve a bankváltást és a számlacsomag váltást is fontolgatják, azonban csak minden tizedik ügyfél tett konkrét lépést a fizetendő díjak optimalizálására. A szolgáltatások díjának emelkedésére nagyobb arányban reagáltak a hölgyek, a 30-49 éves korosztály tagjai és a felsőfokú végzettséggel rendelkezők.

Szeptemberben már többek számára érzékelhetővé vált a tranzakciós díjak változása. Az illeték bevezetésének tényét ismerők közül kétharmad számára a bankkártyás készpénzfelvétel díjának emelése volt kézzelfogható, de az átutalások és a számlavezetési díj emelkedését is megemlézték, hogy érezhetően drágult.

Az érettségizettek csoportjának 15-29 éves korosztályból már a 13%-uk említette, hogy tervez valamilyen konkrét változást a költségei optimalizálására. A GfK a kutatás alapján úgy véli, hogy a banki piac jelentős átrendeződésétől egyelőre nem kell tartani: az ügyfelek eddig főleg a bankkártyás tranzakciókkal spóroltak és terveznek a jövőben is racionalizálni. Legtöbben kevesebb alkalommal veszik igénybe az ATM szolgáltatást, illetve inkább egy vagy két alkalommal veszik fel fizetésüket és igyekeznek ritkábban használni bankkártyájukat. Egy kisebb csoport, főleg az idősebb, nyugdíjas korosztály igyekszik jövedelmét készpénzben postai úton átvenni, így a tranzakciós illetéket elkerülheti és törekszik készpénzzel vásárolni. A banki szolgáltatások díjai emelkedésének hatására alig kimutatható mértékben tervezik az ügyfelek, hogy bankot váltanak, megszüntetnek bankszámlát, illetve bankkártyát, vagy bankon belül más bankszámlacsomagra váltanak. A bankkártyás fizetés után felszámított pénzügyi tranzakciós ille-

téknék a jövő évi eltörlésére tett kormányzati ígéret pedig fellendítheti az elektronikus fizetést, amellyel az ügyfelek akár a banki díjakat maguk is csökkenthetik.

Kiemelem, hogy a GfK Hungary piackutató cég megállapításaival gyakorlatilag összhangban vannak a banki mélyinterjúkon szerzett tapasztalataim. A bankok a különböző hirdetményeikben megpróbálják széleskörűen tájékoztatni a fogyasztóikat a banki szolgáltatási díjak változásáról, azonban ezek az információk csak lassan tudatosulnak az érintettekben, illetve csak átmenetinek tekintik a jelenlegi változtatások/emelések mértékét. Ugyanis a bankok a fogyasztókért folytatott egymás közötti versenyben dönthetnek az érintettek javára is, s mérsékelhetik egyes szolgáltatásaik díjait akár már rövidtávon.

5. A BANKKÁRTYA HASZNÁLATÁNAK ELEMZÉSE – SWOT ANALÍZIS

A SWOT-elemzés (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats: Erősségek, Gyengeségek, Lehetőségek, Veszélyek) rendszerint a vállalat stratégiai helyzetelemzésének egyik legfontosabb eszköze, azonban más területeken is fel lehet használni ezt az elemzést. Jelen vizsgálataimban azon van a hangsúly, hogy melyek azok a belső, illetve várható külső hatások, amelyek kapcsolatban állnak a bankkártya használatával. Alapvető feladat tehát, hogy kiértékeljük a SWOT-listát (3. táblázat) abból a szempontból, hogy milyen következmények vannak a bankkártya használatra nézve, és a felhasználók számára milyen területeket kell még feltárni és megváltoztatni.

A bankkártya-szolgáltatások SWOT-analízise

3. táblázat

Erősségek: • Biztonságos és egyszerű használat • Átlátható, ellenőrizhető • Könnyebb nyomon követhetőség • Kamatozás a folyószámlán • Gyorsabb számlainformáció • Egyszerű készpénzhozzáférés	Gyengeségek: • Bankterminál hiánya • Fogyasztók információ hiánya • Bankkártya igénylésének és éves díjának költsége
Lehetőségek: • PayPass alkalmazás • NFC-mobiltelefon alkalmazás • Készpénz elveszti szerepét • szürkegazdaság csökkenése	Veszélyek: • Visszaélés a fizetéskor • Kártyahamisítás, csalás • Bizonytalanság a díjtételek miatt

Forrás: Saját készítés

Erősségek:

A bankkártya használat erősségei közé sorolható, hogy egyszerűen és biztonságosan lehet használni. A kártyabirtokos számára előnyös, mivel a világ minden táján vásárolhat és készpénzt vehet fel, így rugalmasságot biztosít és növeli a komfort érzetét.

A bankkártyás fizetést egyszerűsíti, ha MasterCard PayPass vagy Visa payWave kártyával rendelkezünk (lásd 3.1 fejezet).

A bankkártyákon napi limitet is beállíthatunk a bankkal, a folyószámlánkra érkező összeg függvényében. Mivel minden bankkártyás fizetésről a bankunkban feljegyzés törté-

nik, így hónapokkal később is visszanezhetjük, hogy mennyit illetve mire költöttünk egy adott időszakban. Ezzel a lehetőséggel azt a veszélyt is elhárítjuk, hogy esetleg többször emelnek le ugyanazon termékért pénzt a folyószámlánkról.

További előnye még a bankkártyának, hogy a kártya tulajdonosnak a számláján lévő összeg bárhol és bármikor a rendelkezésére áll, továbbá pénze addig is kamatozik, amíg a tranzakciós terhelés a számlájára nem érkezik meg. Kényelmesen és egyszerű hozzáférést biztosít a folyószámlához a világ minden pontján ahol ATM-hozzáférés lehetséges, így megkímélhetjük magunkat a bankban történő hosszas sorbaállástól. Fontos tényező még, hogy külföldön sok szálloda és autókölcsönző csak kártyával történő fizetés ellenében hajlandó bizonyos szolgáltatásokat nyújtani. Megjegyzem, hogy az online fizetéseket kizárólag bankkártyával tudjuk lebonyolítani (kevés helyen van lehetőség utólagos személyes fizetésre).

A kereskedő szempontjából is előnyös a bankkártyával történő fizetés, mivel plastikkártyával történő vásárlások alkalmával a fogyasztók többet költenek, mintha készpénzzel fizetnének.

Gyengeségek:

A bankkártyás fizetés fő gyengesége illetve hátránya, hogy a kereskedelmi egységeknél nem mindenhol található bankterminál. A szállodák, éttermek, üzletek természetesen már széles körben használják a bankterminált, mint fizetési lehetőséget, azonban a szórakozóhelyeken még kevésbé elterjedt. Gyengeség még abból is fakad, hogy a köztudatban a készpénzfizetés sokkal megbízhatóbbnak bizonyul, mivel a lakossági felhasználó nem látja át mindig a bankkártyás fizetés menetét információ hiányában.

Lehetőségek:

A jövőben még gyorsabban lehet majd fizetni a MasterCard PayPass elterjedésével, illetve az NFC-mobiltelefon használatával. A bankkártya egyre inkább átveszi a készpénz funkcióját és a jövőben akár teljesen meg is szűnhet a készpénzhasználat, így várhatóan visszaszorítható majd a szürkegazdaság mértéke is.

Veszélyek:

A bankkártyás fizetések legnagyobb veszélye a visszaélés, a nagy nemzetközi kártyatársaságok éves forgalmának mintegy 1,5-3% veszteség. Az egyik legfőbb veszélyforrás a kártyahamisítás, illetve azokkal történő visszaélés. A jelenleg hatályban lévő pénzforgalmi

szabályozás szerint, ha az ügyfél nem vétke a bankkártya adatainak elvesztésében, akkor a bankok az ügyfelet ért kárt teljes mértékben átvállalják. Az ügyfelek 45.000 Ft (150 euró) összeghatárig saját maguk felelnek az elszenvedett károkért. Ez a szabályozás vonatkozik a vásárlásokra és a bankkártyás készpénzfelvételre egyaránt. A magyarországi bankok ezt az összeget általában nem követelik ügyfeleiktől.

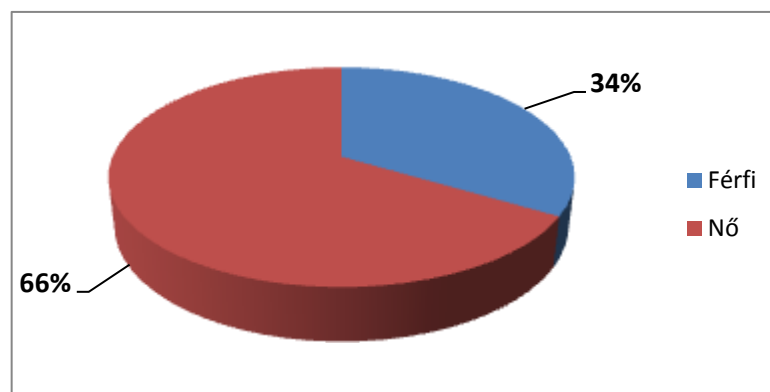
A csalásokból eredő kockázatok közé sorolható, hogy a kártyabirtokos maga használja visszaélésre a kártyáját, illetve a kártyaigénylés hamis adatokkal történik. Előfordulhat, hogy egy harmadik személy követ el csalást, például a bankkártya ellopása, elvesztése estén történő visszaéléssel. Magyarországon 2012-től csak chippel ellátott kártyát bocsáthatnak ki a bankok, így jelentős a visszaélések csökkenését várják a chipkártyák elterjedésétől.

További veszélynek tekinthető a bizonytalanság is, mivel a kormányzati beavatkozások (például a tranzakciós illeték bevezetése) kiszámíthatatlanná tette a banki szolgáltatások díjait. Egyik hónapról a másikra növekedtek a készpénzfelvételi díjak, a számlavezetési díjak, különböző tranzakciós díjak, amelyek előre nem tervezhető mértékben növelték a bankok és a fogyasztók terheit.

6. KÉRDŐÍVES FELMÉRÉS – A FOGYASZTÓK BANKKÁRTYA HASZNÁLATI SZOKÁSAINAK ELEMZÉSE⁹

Az általam összeállított kérdőív segítségével egyrészt a fogyasztók bankkártya használati szokásait próbáltam meg feltérképezni, másrészt arra kerestem a választ, hogy a pénzügyi tranzakciós illeték bevezetésével változtattak-e felhasználók megszokott és bevált gyakorlatukon.¹⁰

Összesen 167 válasz érkezett be a kérdőívemre, a válaszadók 2/3 arányban nők és 1/3 arányban férfiak voltak

6. ábra. A kérdőíves válaszolók nemek szerinti megoszlása

A kérdőívre válaszolók többsége az ismeretségi körömből került ki, így az átlagéletkor a kitöltők körében 24 év volt. Ez az adat annak is betudható, hogy a fiatalok nagyobb arányban használnak számítógépet, illetve sokkal megközelíthetőbbek, elérhetőbbek online vagy internetes csatornákon, mint az idősebb korosztály.

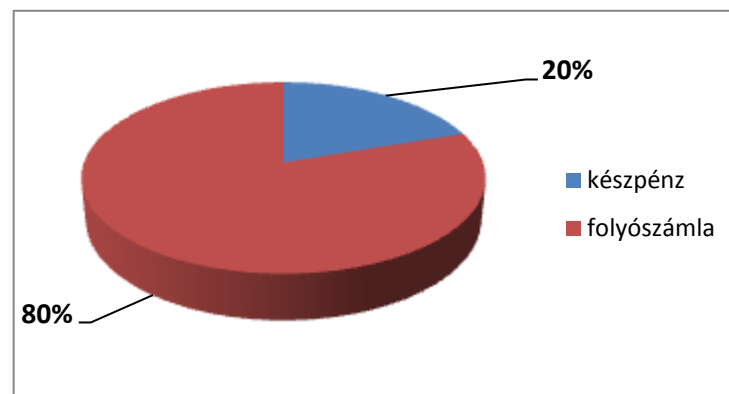
A foglalkoztatottságot tekintve a többség (56%) tanuló, azonban a kitöltők között dolgoznak a vendéglátás, kereskedelem, egészségügy, jog és oktatás területein is. Az iskolai végzettséget vizsgálva szerencsés arányokkal találkoztam, mivel a többség gimnáziumi tanuló (46%) és szakközépiskolai tanuló (17%), illetve a kitöltők 25%-a főiskolai végzettséggel rendelkezik. A mesterképzési végzettséggel rendelkezők aránya

⁹ A kérdőíves felmérés elemzése fejezetben lévő ábrák a saját kutatásom eredményeiből összeállított diagramok.

¹⁰ A kérdőíveket elektronikus úton töltöttem ki a Google fiók egyik segédprogramjával (Google Drive), amely nagy segítséget nyújtott a válaszok értékelésében és elemzésében. Az űrlapot e-mailben és internetes portálokon terjesztettem ismerőseim között. A kérdőív kitöltése anonim és önkéntes alapú volt, tehát nem tekinthető reprezentatívnak, csak tájékoztató jellegűnek.

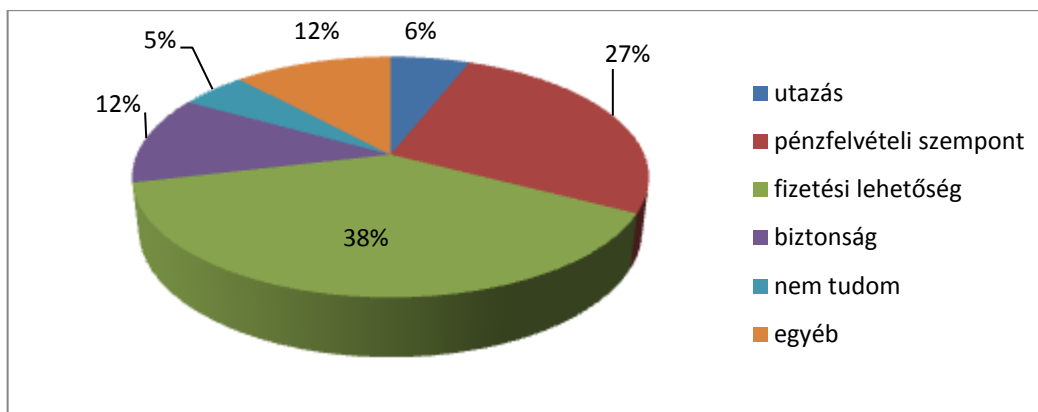
elérte a 6 %-ot és a mesterképzésnél magasabb végzettséggel rendelkezők (PhD, doktori) aránya 2%. A válaszolók 4%-a általános iskolai végzettséggel rendelkezik. Sajnos a nyugdíjas korosztályt nem tudtam elérni, viszont a mélyinterjúk során az interjúalanyok tájékoztatásából egyértelmű válaszokat kaptam a 60 pluszos korosztály kártyahasználati szokásairól.

A kérdőívet kitöltők 80%-a folyószámlára kapja jövedelmét és 20%-a készpénzben, amit a 7. ábra is szemléltet. A kitöltők 98%-a rendelkezik folyószámlával és a folyószámlával rendelkezők között azonban 2% nem rendelkezik bankkártyával. Valószínűleg ezek a fogyasztók a bankkártya éves díjait próbálják megtakarítani.

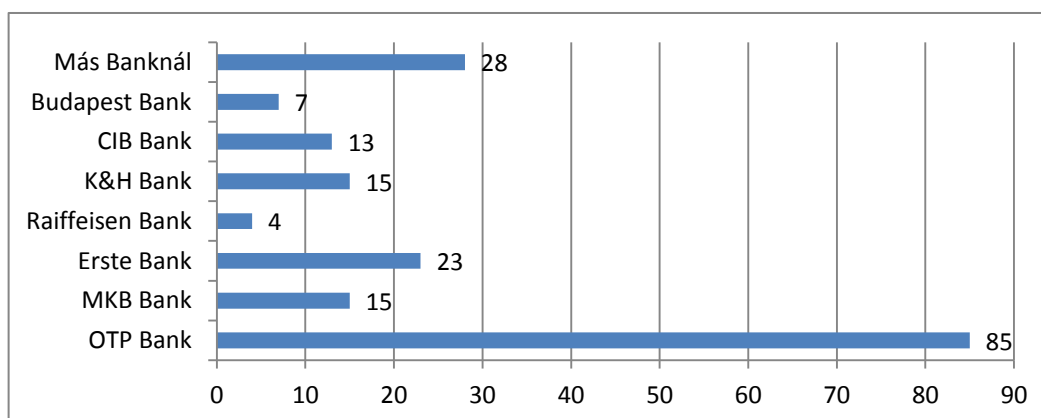
7. ábra. A jövedelem elérhetősége

A kérdőívet kitöltőknél rákérdeztem, hogy mi motiválta a bankkártya igénylésüket. A válaszok eredményét a 8. ábra tükrözi. Többségében fizetési mód és pénzfelvételi szempont miatt éltek ezzel a lehetőséggel. A megkérdezettektől olyan válaszokat is kaptam, hogy az egyetemre való bekerülésnél kötelezték, illetve a munkáltató kötelezte a folyószámlanyitásra, mivel jövedelmét ezen a csatornán tudja elérni. Fontos tényező volt a kényelmi szempont, illetve sokan azzal magyarázták, hogy számlanyitásnál fel sem merült, hogy ne igényeljenek bankkártyát. Valószínűnek tartom, hogy a válaszadók többsége nincs tisztában azzal, hogy folyószámlát bankkártya nélkül is nyithatnak, illetve nem kötelezhetők bankkártya igénylésre.

8. ábra. A bankkártya igénylési motivációk

Megkérdeztem továbbá, hogy az általam vizsgált bankok közül melyiknél nyitottak folyószámlát, aminek ennek az eredménye a 9. diagramon szemléltetem.

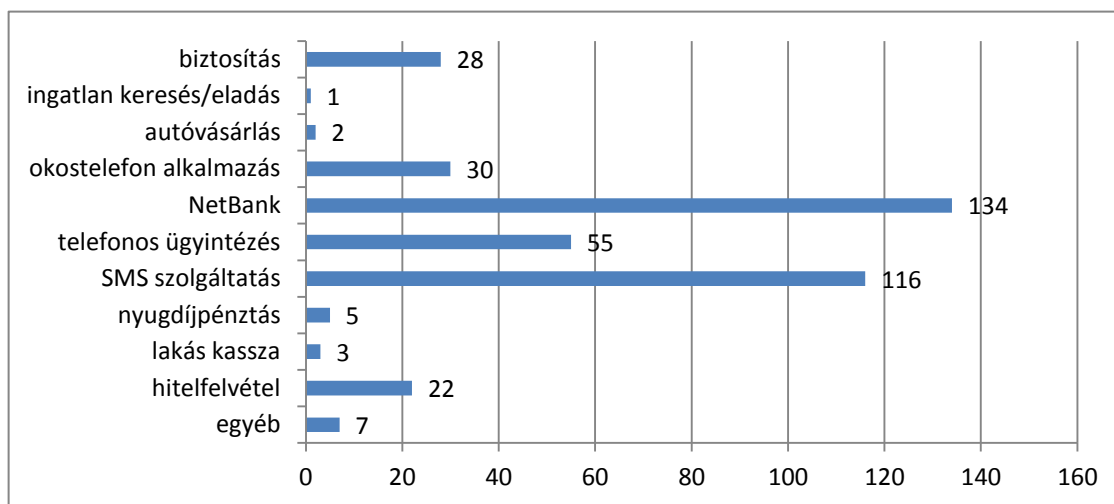

9. ábra. A kérdőívet kitöltők banki választásának száma

A fenti ábrán látható, hogy a kérdőívet kitöltők 45%-a az OTP Banknál tartja a megtakarításait, ami nem meglepő, mivel Magyarországon az OTP hasítja ki a bankszektor legnagyobb piaci részesedését. A lakosságnak majdnem a fele ezt a bankot választja pénzügyei kezelésére. Megjegyzem, hogy a kérdőívet kitöltők egy részének több banknál is van folyószámlája és bankkártyája.

A bankkártyát felhasználók bankválasztást befolyásoló tényezőikre is rákérdeztem. A válaszadók többsége a számlavezetési díj nagyságát, illetve a család befolyásolását nevezte meg, mint a legnagyobb hatással bíró tényezőket a bankválasztásra. A banki szolgáltatások minősége, ingyenes készpénzfelvétel és az ATM-ek gyakorisága is fontos szerepet kapott a bankválasztásnál. Azonban olyan válaszok is érkeztek, hogy az egyetemek és főiskolák Neptun rendszere az adott bankot támogatja vagy az éppen akciós

számlacsomagot vette igénybe. A bankok közelsége és az ismerősök ajánlata nem játszott fontos szerepet a bankválasztásban a válaszadóimnál.

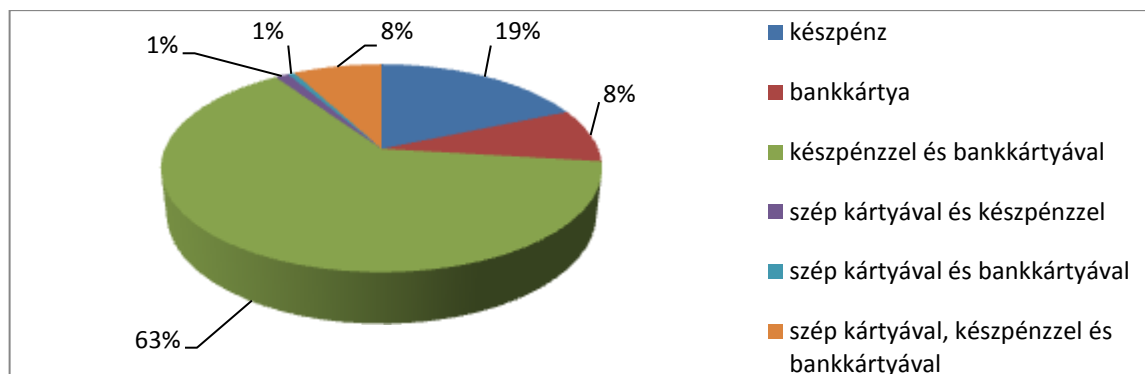

10. ábra. A banki szolgáltatások igénybevételének száma

A fenti ábrán azt figyelhetjük meg, hogy a felsorolt banki szolgáltatások közül a válaszadók milyen szolgáltatásokat vettek már igénybe, s azt milyen gyakorisággal. A kitöltők 80%-a (134 fő) NetBankot és 70%-uk (116 fő) SMS szolgáltatást használ, illetve a telefonos ügyintézés is több mint 30% (55 fő) vett már igénybe.

A fogyasztók bankkártya használati szokásaira is rákérdeztem, s a válaszok eredményét tükrözi a 11. ábra. A válaszadók 63%-a bankkártyával és készpénzzel egyaránt rendezi költségeit, és mindössze a 19% használ csak készpénzt, amiből arra is következtethetünk, hogy napjainkra egyre nagyobb mértékben bekerül fizetési lehetőségek közé a bankkártya. SZÉP kártyát¹¹ és a bankkártyát illetve szép kártyát és készpénzt a válaszadók 1-1% használ, azonban mindhárom lehetőséggel 8%-uk él.

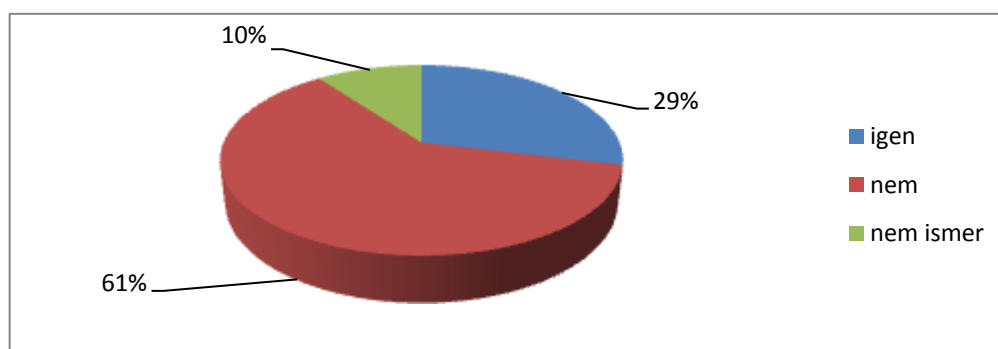
¹¹ A SZÉP kártya olyan kártya, amin a munkavállaló béren kívüli juttatásait tudja kezelni elektronikus formában.

11. ábra. A bankkártya, készpénz, szép kártya használatának megoszlása

A bankkártya használatának gyakorisága iránt is érdeklődtem. A 167 válaszadó 14%-a naponta használja, 39%-uk hetente többször, 10%-uk hetente, 14%-uk havonta többször és 14% havonta egyszer, illetve 7% még ennél is ritkábban. Azonban még olyan válaszoló is volt, aki sose használ bankkártyát.

A kérdőívben a MasterCard PayPass kártyával kapcsolatos kérdéseket is feltettem. A válaszadók 29%-a rendelkezik PayPass bankkártyával, 61%-uk nem és csak 10%-uk nem hallott még róla. Ezek az arányok meglepően kedvezőek, mivel a mélyinterjúk során arra a következtetésre jutottam, hogy a fogyasztók többsége nem ismeri a PayPass kártyát, illetve nem is hallott róla. Valószínűnek tartom, hogy a kérdőíves felmérésben kapott arányszámok a magasabb iskolai végzettséggel, illetve a kitöltők átlagos életkorával vannak összefüggésben, mivel válaszadóim nagy arányban magas iskolázottsági rátával rendelkeznek.

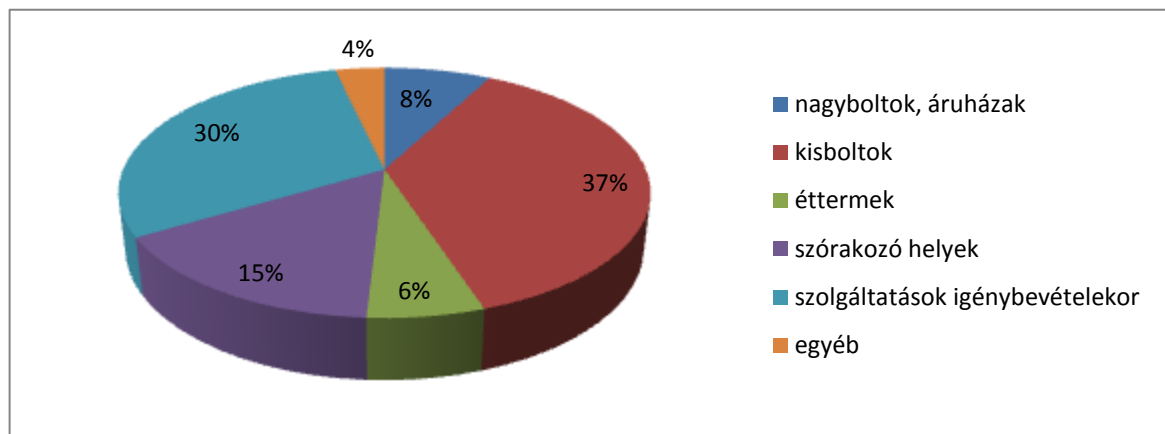

12. ábra. A PayPass kártyával rendelkezők aránya

A PayPass kártyával rendelkező 29% válaszolót (48 személyt) tovább kérdeztem a bankkártya használati szokásaikról. Megkérdeztem, hogy milyen gyakran használják ezt a szolgáltatást, és a következő eredményeket kaptam: 4 fő naponta, 14 fő hetente, 2 fő

hetente egyszer, 4 fő kéthetente, 15 fő pedig havonta. A maradék 9 személy pedig még sose használta ezt a lehetőséget. Ebből arra lehet következtetni, hogy ezen kártyatípussal rendelkezők közül sincs mindenki tisztában ennek a bankkártyának az előnyeivel és lehetőségeivel. A mélyinterjúk során a banki alkalmazottak és menedzserek is hasonló tapasztalatokról számoltak be. A fogyasztók többsége nem ismeri, illetve nem meri használni ezt a kártyafunkciót. Azonban olyan is előfordult már, hogy nem is tudta a fogyasztó, hogy PayPass-os bankkártyával rendelkezik.

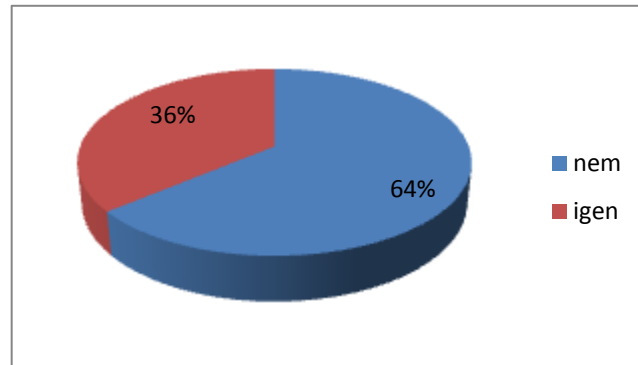
Megkíséreltem felmérni továbbá, hogy a kitöltők mennyire elégedettek a bankkártyás fizetési lehetőségekkel. A válaszadók 74%-a elégedett, 17% nincs megelégedve a lehetőségekkel illetve 8% nem szokott bankkártyával fizetni, így nem tudták megítélni ezt a kérdést. Megkérdeztem továbbá azt is, hogy véleményük szerint milyen területen kellene jobban elterjednie a bankkártyás fizetésnek, és a 13. ábrán szemléltetem a válaszadók véleményét. A nagyboltok és áruházak körében a POS terminálok már széles körben elterjedtek, azonban a válaszadók 8%-a szerint még nagyobb népszerűségnek örvendhetnének. A válaszadók 37%-a vélte úgy, hogy a kisboltok nagyobb arányban lehetnének kártyaelfogadó helyek, 30% szerint pedig a szolgáltatások igénybevételekor is többször fogadhatnának el bankkártyát készpénz helyett. A válaszadók 15%-a a szórakozóhelyeken és 6% az éttermekben hiányolta a bankkártyás fizetési lehetőséget.

13. ábra. A válaszadók véleménye a bankkártya elfogadóhelyek bővítési lehetőségeiről

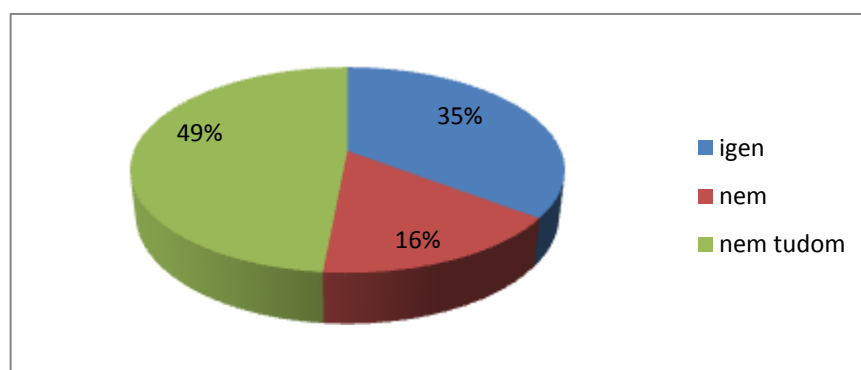
A kérdőívben arra is rákérdeztem, hogy a tranzakciós illeték bevezetésével a felhasználók változtattak-e a bankkártya használati szokásaikon, ennek eredményét szemlélteti a 14. ábra. A válaszadók 64%-a nem változtatott, azonban 36%-a változtatott a bankkártya használati szokásain. Az interjúk során a bankok teljesen más adatokról tájékoztattak,

mivel szerintük az ügyfelek nagy része nem változtatott a kártyahasználati szokásain az illeték bevezetésével. Megjegyzem, hogy a saját kutatásom azonban nem reprezentatív, illetve viszonylag kicsi mintán alapul.

14. ábra. A tranzakciós illeték befolyásolása a bankkártya használati szokásokra

Végezetül a válaszadók véleményét próbáltam felmérni arról, hogy mennyire tájékozottak a bankoknál végbemenő tranzakciós illeték áthárításának mértékéről. Amint azt a 15. ábrán is láthatjuk, a válaszadók nagy része nincs tisztában a tranzakciós illeték mértékével, illetve annak hatásával a banki szolgáltatások díjára. A megkérdezettek közel fele (49%) elismerte, hogy nincs tisztában az illetékkal, a 35% viszont ismerte a tényt, hogy a bankok valamennyi folyószámlára áthárították a tranzakciós díj egy részét. A maradék 16% félretájékoztató volt a témával kapcsolatban, mivel szerintük a bankok nem vezették be a folyószámlákhoz a tranzakciós díjakat.

15. ábra. A válaszadók tájékozottsága a tranzakciós illeték áthárításáról

A továbbiakban sztochasztikus kapcsolatvizsgálatot végeztem a kérdőíves válaszok egy része összefüggéseinek elemzésére, és ennek keretében asszociációs együtthatókat számítottam a Microsoft Office Excel programjával.

Kapcsolatot próbáltam keresni a válaszadók iskolai végzettsége és a pénzintézeti választása között. Két nem mennyiségi változó kapcsolatának egyik mérőszáma a Cramer-féle asszociációs együttható, amelyre igaz: ha $C=0$, akkor a két változó független; ha $C=1$, akkor a két változó között függvénytípusú kapcsolat van.

$$C = \sqrt{\frac{\chi^2}{N * \min\{s-1; t-1\}}}$$

Az asszociációs vizsgálat eredményeként azonban viszonylag gyenge kapcsolatot állapítottam meg, $C=0,55302$ értéket kaptam.

Továbbá Csaprov-féle asszociációs együtthatót is kellett számolnom (T). Az értékelésben, ha $T=0$, akkor a két változó független, és ha $T=1$, akkor a két változó között függvénytípusú kapcsolat van.

Eredményül a $T=0,34635$ értéket kaptam, így igazolni tudtam, hogy valóban gyenge kapcsolat van az iskolai végzettség és a pénzintézetek választása között.

$$T = \sqrt{\frac{\chi^2}{N\sqrt{s-1}\sqrt{t-1}}}$$

Megvizsgáltam továbbá, hogy a bankkártya használatának gyakorisága és a válaszadók kiadásainak a plasztikkártyával történő kiegyenlítése milyen összefüggés van. Ezt a sztochasztikus vegyes kapcsolat vizsgálattal sikerült összehasonlítanom, szintén a Microsoft Office egyik segédprogramjával, az Excel-lel. Szórásnégyzet varianciahányados számításával a $H^2 = \frac{\sigma_k^2}{\sigma^2} = 0,478634$ eredményt kaptam. A szórásnégyzet hányados megadja, hogy a bankkártya gyakoriságának használata 47,86%-ban határozza meg, hogy a válaszadók kiadásai mekkora részét fedezik bankkártyával.

Szórás hányados számítással $H = \sqrt{\frac{\sigma_k^2}{\sigma^2}} = 0,691834$ eredményt kaptam. Így megismertem, hogy mérsékelten erős a kapcsolat a bankkártya gyakoriságának használata és a kérdőívet kitöltők kiadásainak fedezésére használt bankkártyás tranzakciók között.

Végül a megvizsgáltam, hogy a PayPass típusú bankkártyával rendelkező válaszadók kiadásai mekkora részét fedezték ezzel a lehetőséggel. A számításokkal próbáltam tehát megbecsülni, hogy a kérdőívet kitöltők bankkártya aktivitása és a MasterCard PayPass kártyával rendelkezők aránya között milyen összefüggés van.

A vegyes kapcsolat számítása során szórás hányadost számítottam, aminek értéke ($H=0,41404$), így közepesen erős kapcsolatot állapítottam meg a vizsgált tényezők között.

A fentiekből arra következtettem, hogy a bankkártya használata hétköznapivá vált a válaszadók többségénél, azonban viszonylag nagy részarányuk ragaszkodik a készpénz jelenlétéhez is és kevésbé ismerik az újdonságokat, illetve nem tájékozódnak megfelelően a banki szolgáltatások köréről és díjairól.

ÖSSZEGZÉS

A dolgozatomban bemutatott fizetési folyamatok történetét és fejlődését megfigyelve egyértelműen megállapítható a következő: az emberek mindig arra törekedtek, hogy minél kényelmesebb, biztonságosabb, gyorsabb, rugalmasabb, megbízhatóbb és olcsóbb módot találjanak a fizetésre. A pénznek mindig is központi szerepe volt, hiszen nélküle a társadalom sokkal lassabban fejlődött volna.

A dolgozatomban szemléltettem a bankkártya elterjedését és ennek fontosságát, hiszen napjainkra már a mindennapi életünk szerves részé vált. Fontosnak tartom, hogy tisztában legyünk a különböző pénzügyi tranzakcióink díjszabásával, a banki szolgáltatások költségeivel. A Bevezetésben körvonalazott hipotéziseimet több oldalról próbáltam bizonyítani: egyrészt mélyinterjúkat készítettem öt magyarországi piacvezető kereskedelmi bank – OTP, K&H, Raiffeisen, Erste és UniCredit Bankok – menedzsereivel, másrészt pedig kérdőíves felmérést végeztem a lakossági fogyasztók körében.

A vizsgálataim során arra a következtetésre jutottam, hogy a bankkártya használata hétköznapivá vált a megkérdezettek többségénél, azonban viszonylag nagy részarányuk ragaszkodik a készpénz jelenlétéhez is és kevésbé ismerik az újdonságokat, illetve nem tájékozódnak megfelelően a banki szolgáltatások köréről és díjairól. Ezen utóbbi megállapításomat a banki menedzserekkel folytatott mélyinterjúk is alátámasztották.

A kérdőíves felmérésem alapján részben sikerült alátámasztanom azon hipotézisemet, miszerint a bankkártyát használó magyar fogyasztók nagy része a bankkártyáját még elsődlegesen készpénzfelvételre használja, s kevésbé fizetnek vele a termékek és szolgáltatások vásárlása során. A válaszolók 38%-a használja bankkártyáját fizetésre és csak 27%-a készpénzfelvételre. Ezáltal viszont igazolódott azon hipotézisem, hogy a banki szolgáltatások díjszabásának emelkedése fokozatosan növeli a bankkártyával történő vásárlások arányát, csökkentve a készpénzes vásárlásokét.

Igazolódott továbbá azon hipotézisem, miszerint a jelenleg legmodernebb technikai hátteret alkalmazó MasterCard PayPass kártyával még viszonylag kisebb hányada rendelkezik a fogyasztóknak, s részben ezen fogyasztók is idegenkednek a használatától, pedig már a kereskedelmi egységek egyre szélesebb köre biztosítja ezt a lehetőséget. A válaszadók 29%-a rendelkezik PayPass bankkártyával, 61%-uk nem és csak 10%-uk nem

hallott még róla. Ezek az arányok kedvezőbbek voltak, mint a mélyinterjúk során kapott információk, ezek szerint ugyanis a fogyasztók többsége nem ismeri a PayPass kártyát, illetve nem is hallott róla. Valószínűnek tartom, hogy a kérdőíves felmérésben kapott arányszámok a magasabb iskolai végzettséggel, illetve a kitöltők átlagos életkorával vannak összefüggésben, mivel válaszadóim nagy arányban magas iskolázottsági rátával rendelkeznek.

Előzetesen feltételeztem, hogy a fiatalabb korosztály körében a MasterCard PayPass kártya közismert fizetési mód, mivel a MasterCard reklámkampánya sikeres volt. Ezen hipotézisem viszont nem igazolódott, mivel a kérdőíves felmérésből és a mélyinterjúk tapasztalataiból egyértelműen kiderült, hogy a fiatalok (18-29 éves korosztály) nem foglalkoznak behatóan a pénzügyeikkel, illetve nem jelentenek célpiacot az új technológiák elterjedésére. Viszont a 30-45 éves korosztály, vagyis az aktív munkavállalók és rendszeres jövedelemmel rendelkezők sokkal tájékozottabbak pénzügyeiket tekintve. Ebben a korosztályban a legnagyobb arányban terjedt el a MasterCard PayPass bankkártya ismertsége és használata, azonban még náluk is viszonylag alacsonynak nevezhetők ezek az értékek.

Szükséges kiemelni, hogy banki mélyinterjúkon szerzett tapasztalataim és kérdőíves felmérésem eredményei azt igazolták, hogy a tranzakciós illeték bankoknál történő bevezetésére, a bankok által részben a fogyasztókra történő áthárításának mértékére és ezáltal a banki szolgáltatások díjtételeinek emelkedésére vonatkozóan a fogyasztóknak csak egy kisebb hányada rendelkezik megbízható információval. Ez a következtetésem gyakorlatilag összhangban van a GfK Hungary piackutató cég megállapításaival is. A bankok a különböző hirdetményeikben megpróbálják széleskörűen tájékoztatni a fogyasztóikat a banki szolgáltatási díjak változásáról, azonban ezek az információk csak viszonylag lassan tudatosulnak az érintettekben, illetve csak átmenetinek tekintik a jelenlegi változtatások/emelések mértékét. Ugyanis a bankok a fogyasztókért folytatott egymás közötti versenyben dönthetnek az érintettek javára is, s mérsékelhetik egyes szolgáltatásaik díjait akár már rövidtávon.

Kutatásom során az új generációs fizetési eszközök ismeretségét is megkísértem feltérképezni, mivel a technológiai fejlettségünk eredményeképpen már a közeljövőben elképzelhető, hogy olyan eszközök váltják fel és veszik át a bankkártya jelenlegi szerepét, amelyek nem csak fizetésre lesznek programozva, hanem a következő funkciókat is

elláthatják: a személyes adatainkat is tárolhatjuk rajtuk, továbbá lehetőségünk lesz velük bejutni az irodánkba, bérletet vásárolhatunk, fotókat és egyéb fájlokat cserélhetünk egymás között, vagy akár egy plakát segítségével megnézhetjük egy film előzetesét. Összességében a felvázolt NFC technológiával felszerelt mobiltelefon készülékek felváltják a pénztárcánk tartalmát, így életünket kényelmesebbé teszik.

IRODALOMJEGYZÉK

Nyomtatott források:

1. Bank Cards [1983]: American Bankers Association. Washington D. C.
2. Bod P. Á. [2008]: Bevezetés a pénzügyek és a pénzpolitika világába. Mundus Magyar Egyetemi Kiadó, Budapest
3. Dorkó K. [2000]: Lakossági bankügyletek. KJK-Kerszöv, Budapest
4. Gellért A. [2001]: Digitális pénzügyek. KJK-Kerszöv, Budapest
5. Halaska G. [2007]: Amit a bankválasztásról és a banki szolgáltatásról tudni kell. ETK Rt., Budapest
6. Nocera J. [1994]: A Piece of Action. Touchstone, New York
7. Jurik, P. [2007]: Bankkártya enciklopédia. HVG Kiadó, Budapest
8. Sági J. – Sóvágó L. [2002]: Lakossági Bankügyletek. Aula Kiadó, Budapest

Elektronikus forrás:

1. <http://www.mobiltarca.com/hu/mi-az-a-mobiltarca/nfc-technologia/>
(letöltve: 2013. november 01)
2. http://www.mastercard.com/hu/personal/hu/paypass/how_paypass_works.html
(letöltve: 2013.szeptember 10.)
3. http://www.erstebank.hu/static/internet/download/LBBH_m3_20130902.pdf
(letöltve: 2013.szeptember 30.)
4. <http://bankkartya.hu/hirkegategoria/hirek/cikk/az-erste-banknal-marad-az-ingyenes-kartyas-vasarlas> (letöltve 2013.szeptember 18)
5. <http://bankkartya.hu/bank/unicredit-bank> (letöltve: 2013.szeptember 18)
6. <http://bankkartya.hu/bank/erste-bank> (letöltve: 2013.október 02)
7. <http://www.bankmonitor.hu/bankok/unicredit/alapadatok.htm> (letöltve: 2013.október 02)
8. http://www.unicreditbank.hu/maganszemelyek/kondicios_lista/index.html?defaultLanguage=hungarian&forcedesktop=true (letöltve: 2013.október 02)
9. http://www.gfk.hu/pressreleases/press_releases/articles/011205/index.hu.html
(letöltve: 2013.október 05.)
10. <http://departmentstoremuseum.blogspot.hu/2010/11/charge-cards.html>
(letöltve: 2013.szeptember 20.)
11. <http://stampauctionnetwork.com/zg/zg6219216.cfm> (letöltve: 2013.október 15.)
12. <http://www.thefinancialplanner.me/wpcontent/uploads/2012/09/ConsumerCredit.jpg>
(letöltve: 2013.október 12.)

13. <http://www.luxuryplastic.com/original-amex-purple-black-card-credit-history/>
(letöltve: 2013.október 12.)
14. <http://newscredit.org/credit-articles/what-is-mastercard-paypass> (letöltve:2013.október13.)
15. <http://www.mastercard.com/hu/gateway.html> (letöltve: 2013.október 13.)
16. http://www.mastercard.com/hu/personal/hu/paypass/paypass_faq.html
(letöltve: 2013.október 13.)
17. <http://www.cardstream.com/blog/?p=107> (letöltve: 2013.október 13.)
18. https://www.kh.hu/publish/kh/hu/lakossag/media/dokumentum_gyujtok/szamlavezetes_i_hirdetmeny.erv-20130917.pdf (letöltve: 2013.október 15.)
19. http://www.gfk.hu/pressreleases/press_releases/index.hu.html
(letöltve: 2013.november10.)
20. <https://www.otpbank.hu/portal/hu/OTPCsoport/OTPBank> (letöltve: 2013.október 21.)
21. https://www.otpbank.hu/static/portal/sw/file/Lakossagi_szla_ktg_H_20131104.pdf
(letöltve 2013.október 21.)
22. http://www.erstebank.hu/static/internet/download/LBBH_20131105.pdf
(letöltve: 2013.október 21.)
23. https://www.kh.hu/publish/kh/hu/lakossag/media/dokumentum_gyujtok/szamlavezetes_i_hirdetmeny.erv-20130617.pdf (letöltve: 2013.november 04.)
24. <https://www.kh.hu/publish/kh/hu/khcsoport/bank.html> (letöltve: 2013.november 04.)
25. <https://www.raiffeisen.hu/hasznos/kondiciok> (letöltve: 2013.október 04.)
26. http://www.unicreditbank.hu/maganszemelyek/kondicios_lista/index.html?defaultLanguage=hungarian&forcedesktop=true (letöltve: 2013.november 10.)
27. <http://www.bankmonitor.hu/bankok.htm> (letöltve: 2013.október 22.)
28. http://index.hu/gazdasag/2012/05/11/az_ngm_benyujtotta_az_uj_adotorvenyeket/
(letöltve: 2013.október.23.)
29. http://www.nav.gov.hu/data/cms277020/Penzugyi_tranzakcios_illetek_fuzet_20130801.pdf (letöltve: 2013.október 23.)
30. <http://bankkartya.hu/> (letöltve: 2013. október 25.)
31. <http://www.mnb.hu/Statisztika/statisztikai-adatok-informaciok/adatok-idosorok>
(letöltve: 2013.október 26.)
32. http://index.hu/gazdasag/2012/05/11/az_ngm_benyujtotta_az_uj_adotorvenyeket/
(letöltve: 2013.október 23.)
33. http://www.nav.gov.hu/data/cms277020/Penzugyi_tranzakcios_illetek_fuzet_20130801.pdf (letöltve: 2013. október 23.)
34. <http://www.bankmonitor.hu/hirek/1.htm> (letöltve: 2013.október 27.)
35. www.privatbankar.hu/internetbank (letöltve: 2013. november 11.)

MELLÉKLETEK

I. számú melléklet: 2012. évi CXVI. törvény: A pénzügyi tranzakciós illetékről

A társadalmi közös kiadások fedezete érdekében az Országgyűlés a következő törvényt alkotja.

1. A törvény hatálya

1. § (1) E törvény hatálya - a (2) bekezdésben meghatározott kivétellel - a Magyarországon székhellyel vagy fiókteleppel rendelkező pénzforgalmi szolgáltatóra terjed ki.

(2) E törvény hatálya - e törvény eltérő rendelkezése hiányában - nem terjed ki a Magyar Nemzeti Bankra (a továbbiakban: MNB).

2. Értelmező rendelkezések

2. § E törvény alkalmazásában

1. *átutalás*: a fizető fél rendelkezése alapján végzett olyan pénzforgalmi szolgáltatás, amelynek során a fizető fél fizetési számláját a kedvezményezett javára megterhelik, ideértve a hatósági átutalást és az átutalási végzés alapján történő átutalást is;

2. *befektetési szolgáltatás*: a befektetési vállalkozásokról és az árutőzsdei szolgáltatókról, valamint az általuk végezhető tevékenységek szabályairól szóló 2007. évi CXXXVIII. törvény (a továbbiakban: Bszt.) 5. §-a szerinti szolgáltatások;

3. *befektetési vállalkozás*: a Bszt. 4. § (2) bekezdés 10. pontja szerinti vállalkozás;

4. *beszedés*: a pénzforgalmi szolgáltatás nyújtásáról szóló 2009. évi LXXXV. törvény (a továbbiakban: Pft.) 2. § 2. pontja szerinti fizetési művelet;

5. *értékpapírszámla*: a tőkepiacról szóló 2001. évi CXX. törvény (a továbbiakban: Tpt.) 5. § 46. pontja szerinti számla;

6. *fizetési művelet*: a fizető fél, a kedvezményezett, a hatósági átutalási megbízás adására jogosult és az átutalási végzést kibocsátó által kezdeményezett megbízás - valamely fizetési mód szerinti - lebonyolítása, függetlenül a fizető fél és a kedvezményezett közötti jogviszonytól;

7. *fizetési számla*: a Pft. 2. § 8. pontja szerinti számla;

8. *fizető fél*: a Pft. 2. § 9. pontja szerinti jogalany;

9. *kedvezményezett*: a Pft. 2. § 12. pontja szerinti jogalany;

10. *készpénzáttutalás*: a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 2. számú melléklet I. alcím 16. pontja szerinti fizetési mód;

11. *pénzforgalmi szolgáltatás*: a Hpt. szerint meghatározott pénzforgalmi szolgáltatás;

12. *pénzforgalmi szolgáltató*: a Pft. 2. § 22. pontjában meghatározott jogalany;

13. *teljesítési nap*: az a nap, amikor a pénzforgalmi szolgáltató az általa a fizető fél részére vezetett fizetési számlán nyilvántartott követelést a fizetési megbízás szerinti összeggel csökkenti, a Posta Elszámoló Központot működtető intézmény útján kezdeményezett készpénzbefizetés esetén a készpénzáttutalás tárgyát képező pénzösszeget a Posta Elszámoló Központot működtető intézmény a kedvezményezett pénzforgalmi szolgáltatójának rendelkezésére bocsátja, a legfeljebb kéthetes lejáratú jegybanki értékpapír kibocsátása esetén a kibocsátás napja, minden más esetben a fizetési (lekötési) megbízás napja;

14. *ügyfélszámla*: a Tpt. 5. § 130. pontja szerinti számla.

3. A pénzügyi tranzakciós illeték tárgya

3. § (1) Illetékköteles a pénzforgalmi szolgáltatásnak minősülő fizetési műveletek közül az áttutalás, a beszedés, a fizető fél által a kedvezményezett útján kezdeményezett fizetés, a Posta Elszámoló Központot működtető intézmény útján kezdeményezett készpénzbefizetés, a készpénzkifizetés fizetési számláról, a készpénzáttutalás, az okmányos meghitelezés (akkreditív), a készpénzfizetésre szóló csekk beváltása, a legfeljebb kéthetes lejáratú jegybanki értékpapír kibocsátása, továbbá az egynapos, legfeljebb kéthetes lejáratú jegybanki betét lekötésére irányuló művelet.

(2) Pénzügyi tranzakciós illetéket kell fizetni továbbá minden olyan, az (1) bekezdésben meghatározott fizetési műveletekkel egy tekintet alá eső olyan pénzforgalmi szolgáltatásnak minősülő fizetési művelet esetén, amelynek eredményeképpen a pénzforgalmi szolgáltató az általa a fizető fél részére vezetett fizetési számlán nyilvántartott követelést a fizetési megbízás szerinti összeggel csökkenti.

(3) Az (1) és (2) bekezdésben meghatározott pénzügyi tranzakciós illetékfizetési kötelezettséget nem befolyásolja, hogy a fizető fél pénzforgalmi szolgáltatója a fizetési műveletet a fizető fél fizetési számlájának egyenlege vagy a részére biztosított hitelkeret terhére teljesíti.

(4) Az (1) és (2) bekezdéstől eltérően nem keletkeztet pénzügyi tranzakciós illetékfizetési kötelezettséget

a) az ugyanazon pénzforgalmi szolgáltató által eltérő számlák között végrehajtott fizetési művelet, ha a fizető fél és a kedvezményezett személye megegyezik,

b) az ügyfélszámlán vagy az értékpapírszámlával kapcsolatban egyéb számlán végrehajtott fizetési művelet, ideértve a fizetési számla és az ügyfélszámla között végrehajtott fizetési műveletet abban az esetben, ha a befektetési szolgáltatást a pénzforgalmi szolgáltató - az adózás rendjéről szóló törvény szerint meghatározott - kapcsolt vállalkozásának minősülő befektetési vállalkozás nyújtja és a fizető fél, valamint a kedvezményezett személye megegyezik,

c) a fizetési, illetve értékpapír-elszámolási rendszerekben történő teljesítés véglegességéről szóló törvény hatálya alá tartozó fizetési művelet,

d) a Hpt. 2. számú melléklet I. fejezet 10.2. e) pontjában meghatározott csoportfinanszírozás, feltéve, hogy a csoport tagjainak a számláit ugyanazon pénzforgalmi szolgáltató vezeti,

e) a pénzforgalmi szolgáltató által más belföldi illetve külföldi pénzforgalmi szolgáltató, pénzügyi intézmény, befektetési vállalkozás, befektetési alapkezelő, valamint befektetési alap részére vezetett fizetési számla terhére megvalósított fizetési művelet,

f) a társadalombiztosítás pénzügyi alapjainak ellátási és a családtámogatás lebonyolítási számlái terhére megvalósított fizetési művelet, és

g) a jóvá nem hagyott vagy jóváhagyott, de hibásan teljesített fizetési művelet, ideértve az eredeti állapot helyreállítására irányuló fizetési műveletet is.

4. A pénzügyi tranzakciós illetékfizetési kötelezettség keletkezése

4. § A pénzügyi tranzakciós illetékfizetési kötelezettség a fizetési művelet teljesítésének napján keletkezik.

5. A pénzügyi tranzakciós illeték fizetésére kötelezettek köre

5. § A pénzügyi tranzakciós illetékfizetési kötelezettséget

a) átutalás, beszedés, készpénzki fizetés fizetési számláról, a fizető fél által a kedvezményezett útján kezdeményezett fizetés esetén a fizető fél pénzforgalmi szolgáltatója,

b) a Posta Elszámoló Központot működtető intézmény útján kezdeményezett készpénzbe-fizetés esetén a Posta Elszámoló Központot működtető intézmény,

c) készpénzáttutalás esetén a készpénzáttutalást teljesítő pénzforgalmi szolgáltató,

d) okmányos meghitelezés (akkreditív) esetén a nyitó pénzforgalmi szolgáltató,

e) a készpénzfizetésre szóló csekk beváltása esetén a kibocsátó számlatulajdonos pénzforgalmi szolgáltatója,

f) a 3. § (2) bekezdésében meghatározott esetben a fizető fél pénzforgalmi szolgáltatója,

g) a legfeljebb kéthetes lejáratú jegybanki értékpapír kibocsátása, továbbá az egynapos, legfeljebb kéthetes lejáratú jegybanki betét lekötésére irányuló művelet esetében az MNB köteles teljesíteni.

6. A pénzügyi tranzakciós illeték alapja

6. § (1) A pénzügyi tranzakciós illeték alapja

a) a b)-e) pontok szerinti kivétellel az az összeg, amellyel a pénzforgalmi szolgáltató a fizető fél fizetési számláját - a fizető fél saját vagy a kedvezményezett megbízása alapján - megterheli,

b) készpénzáttutalás esetén az áttutalási megbízásban szereplő pénzösszeg,

c) a legfeljebb kéthetes lejáratú jegybanki értékpapír kibocsátása esetében az értékpapír kibocsátási árfolyama,

d) az egynapos, legfeljebb kéthetes lejáratú jegybanki betét lekötésére irányuló művelet esetében a lekötésbe helyezett összeg,

e) a Posta Elszámoló Központot működtető intézmény útján kezdeményezett készpénzbe-fizetés esetén a kedvezményezett pénzforgalmi szolgáltatójának áttutalt összeg.

(2) Külföldi pénznemre szóló fizetési megbízás esetén az (1) bekezdés szerinti összeget az MNB által a teljesítési napra közétett hivatalos devizaárfolyamon kell forintba átszámítani.

7. A pénzügyi tranzakciós illeték mértéke

7. § (1) A pénzügyi tranzakciós illeték mértéke

a) a pénzügyi tranzakciós illeték alapjának 0,1 százaléka, de fizetési műveletenként legfeljebb 6 ezer forint,

b) a c) pont szerinti kivétellel a pénzügyi tranzakciós illeték alapjának 0,1 százaléka, ha az illetékfizetésre az MNB, a Posta Elszámoló Központot működtető intézmény vagy a kincstár kötelezett,

c) a pénzügyi tranzakciós illeték alapjának 0,01 százaléka az egynapos lejáratú jegybanki betét elhelyezésére irányuló lekötési művelet esetében.

(2) Az (1) bekezdés a) pontjának alkalmazásában a csoportos áttutalás egyes áttutalási megbízásai és a csoportos beszédési megbízás egyes beszédési megbízásai önálló fizetési műveletnek minősülnek.

(3) Az illeték megfizetésére kötelezett a számlakivonaton tájékoztatja ügyfelét az ügyfél fizetési számláján végrehajtott - illetékköteles - fizetési művelet után megállapított illeték összegéről.

8. A pénzügyi tranzakciós illeték megállapítása

8. § A pénzforgalmi szolgáltató a pénzügyi tranzakciós illetékfizetési kötelezettséget havonta, a teljesítési napot követő hónap 20. napjáig állapítja meg, és az állami adóhatóság által rendszeresített nyomtatványon vallja be és fizeti meg.

9. Eljárási rendelkezések

9. § (1) A pénzügyi tranzakciós illetékekkel kapcsolatos adóhatósági feladatokat az állami adóhatóság látja el.

(2) A pénzügyi tranzakciós illetékből származó bevétel a központi költségvetés bevételeit képezi.

10. Záró rendelkezések

10. § Ez a törvény 2013. január 1-jén lép hatályba.

11. § Az e törvény hatálybalépését megelőzően megkezdett fizetési műveletre e törvényt akkor kell alkalmazni, ha a fizetési művelet teljesítési napja 2013. január 1-jére vagy ezt követő napra esik.

2013. évi CXXIII. törvény

egyes közteherviselési kötelezettséget előíró törvények módosításáról

9. § A pénzügyi tranzakciós illetékről szóló 2012. évi CXVI. törvény (a továbbiakban: Pti. törvény) 7. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A pénzügyi tranzakciós illeték mértéke

a) a pénzügyi tranzakciós illeték alapjának 0,3 százaléka, de fizetési műveletenként legfeljebb 6 ezer forint,

b) a d) pont szerinti kivétellel a pénzügyi tranzakciós illeték alapjának 0,3 százaléka, ha az illetékfizetésre a Posta Elszámloló Központot működtető intézmény vagy a kincstár kötelezett,

c) a pénzügyi tranzakciós illeték alapjának 0,6 százaléka a fizetési számláról történő készpénzkifizetés, illetve a készpénz-helyettesítő fizetési eszköz útján történő készpénzkifizetés esetén,

d) a pénzügyi tranzakciós illeték alapjának 0,3 százaléka, de fizetési műveletenként legfeljebb 6 ezer forint az állampapír forgalmazásával kapcsolatos fizetési műveletek esetében, ha az illetékfizetésre a kincstár kötelezett.”

10. § A Pti. törvény 11. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„11. § (1) Az e törvény hatálybalépését megelőzően megkezdett fizetési műveletre és fizetési műveletnek nem minősülő műveletre e törvényt akkor kell alkalmazni, ha a művelet teljesítési napja 2013. január 1-jére vagy ezt követő napra esik.

(2) E törvénynek az egyes közteherviselési kötelezettséget előíró törvények módosításáról szóló 2013. évi CXXIII. törvénnyel megállapított 7. § (1) bekezdését azon műveletekre kell alkalmazni, amelyek teljesítési napja 2013. július 31-ét követő napra esik.

(3) A pénzforgalmi szolgáltató (ide nem értve a kincstárat) 2013-ban a tranzakciós illeték elmaradását pótló egyszeri befizetésre kötelezett. A tranzakciós illeték elmaradását pótló egyszeri befizetés összege a 8. § szerint január-április hónapokra együttesen megállapított tranzakciós illeték összegének 208 százaléka. A pénzforgalmi szolgáltató (jogutódja) a tranzakciós illeték elmaradását pótló egyszeri befizetés összegét 2013. szeptember 20-áig megállapítja, az esedékességének megfelelő részletezettségben - a 8. § (1) bekezdésében meghatározott módon - bevallja, valamint négy egyenlő részletben - első ízben 2013. szeptember 20-áig - megfizeti.”

11. § Hatályát veszti a Pti. törvény 11. § (3) bekezdése.

2. Záró rendelkezések

12. § (1) Ez a törvény 2013. augusztus 1-jén lép hatályba.

(2) A 3. § és a 11. § 2014. január 1-jén lép hatályba.

II. számú melléklet: Kérdőíves felmérés

1. Az Ön neme?

- nő
- férfi

2. Melyik évben született? év

3. Milyen végzettséggel rendelkezik

- 8 általános
- gimnázium
- szakközépiskola/szakiskola
- felsőfokú szakképzés
 - bachelor képzés
 - posztgraduális képzés
 - master fokozat
 - masternél magasabb fokú képzés
 - egyéb

4. Melyik területen dolgozik?

- Adminisztráció/Titkár
- Biztonság/Honvédelem
- Egészségügy/Szociális ellátás
- Emberi erőforrás
- Informatika
- Jog/Jogi tanácsadás
- Kereskedelem
- Kultúra/Művészetek/Szórakozás
- Közlekedés/Logisztika
- Marketing/Reklám
- Mezőgazdaság/Környezettudományok
- Oktatás/Tudomány
- Pénzügy/Könyvelés
- Szolgáltatás
- Telekommunikáció
- Termelés/Gyártás
- Turizmus/Hotel/Vendéglátás
- Építőipar/Ingatlanforgalmazás
- Munkanélküli
- Tanuló
- Egyéb

5. Jövedelmét milyen formában kapja?

- kézpénzben
- folyószámlára

6. Rendelkezik folyószámlával?

- igen
- nem

7. Ha igen, rendelkezik bankkártyával?

- igen
- nem

8. Ha igen mi motiválta, hogy bankkártyát igényeljen?

- utazás
- pénzfelvételi szempont
- fizetési lehetőség
- biztonság
- nem tudom
- egyéb

9. Melyik Banknál „bankol”?

- OTP Bank
- K&H Bank
- Raiffeisen Bank
- Erste Bank
- UniCredit Bank
- Egyéb
- nincs bankszámlaszám

10. Milyen tényezők befolyásolták a Bankválasztásnál?

- számlavezetési díj
- bank hírneve
- banki szolgáltatások minősége
- bank közelsége
- ismerősök ajánlata
- család befolyása
- egyéb

11. Az alábbi szolgáltatások közül melyiket vette már igénybe banknál?

- biztosítás
- hitelfelvétel
- lakás kassza
- nyugdíjpénztár
- SMS szolgáltatások
(pénzfelvétel, utalás, kártyahasználat... stb. használása során kap-e SMS-t)
- telefonos ügyintézés
- Netbank
- okostelefon alkalmazás (mobiltelefonján használja-e a pénzügyek intézéséhez a bank által kiadott telefonos alkalmazást)
- autóvásárlás
- ingatlan keresés, eladás (bankon keresztül)
- egyéb

12. Vásárlásai során hogyan fizet?

- Kézpénzzel
- Bankkártyával
- Szép kártyával és kézpénzzel
- Szép kártyával és bankkártyával
- Szép kártyával, kézpénzzel és bankkártyával is
- Egyéb.....

13. Milyen gyakran használja bankkártyáját?

- naponta
- hetente
- hetente többször
- havonta
- ritkábban
- nem használom

14. Kiadásai mekkora részét fizeti bankkártyával? (1-5 skálán)

15. Pay Pass kártyája van?

- igen
- nem
- nem ismerem

16. Ha igen, milyen gyakran szokta használni?

- naponta
- hetente párszor
- heti egyszer
- 2 hetente
- havonta egyszer
- soha nem használtam még

17. Elégedett-e a bankkártyás fizetési lehetőségekkel?

- igen
- nem, mert kevés helyen fogadják el
- nem szoktam bankkártyával fizetni

18. Biztonságosabbnak tartja-e a bankkártyás fizetést a készpénznél? (1-5 skálán)

19. Hol kellene jobban elterjednie a bankkártyás fizetési lehetőségeknek?

- nagyboltok, áruházak
- kisboltok
- éttermek
- szórakozó helyeken
- szolgáltatások igénybevételekor
- egyéb... (kitöltő személy írhat ide)

20. Tranzakciós illeték bevezetése után változtatott-e valamit a bankkártyás fizetési szokásain?

- igen
- nem

21. Ismeretei szerint, minden bank az általa igénybe vehető valamennyi folyószámlához (bankkártyához/hitelkártyához) bevezette a tranzakciós díjat?

- igen
- nem
- nem tudom